

K E P E S + H É T

ORSZÁG

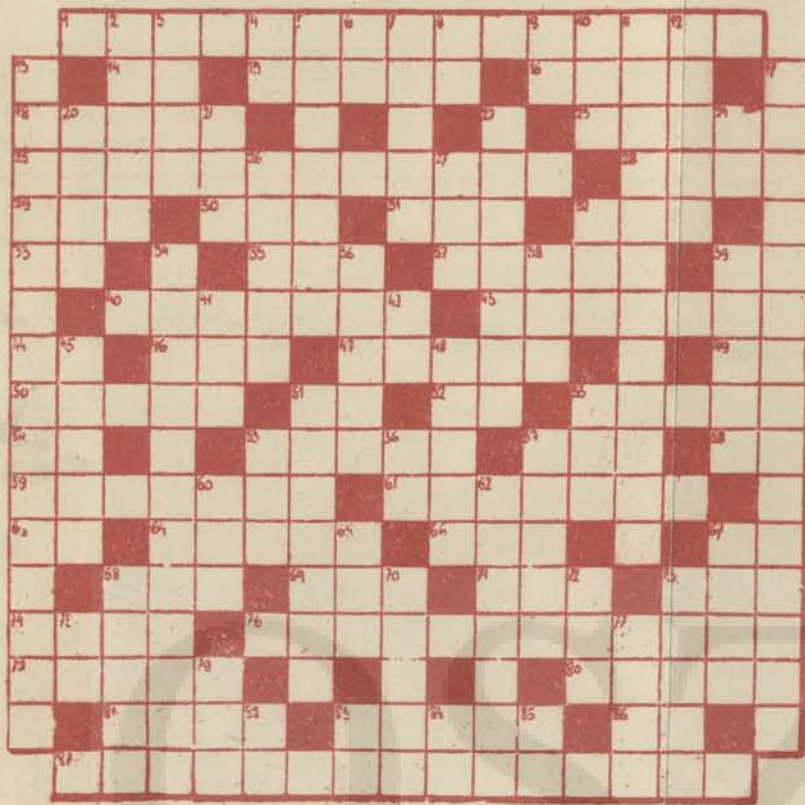
Országos Széchényi Könyvtár

III. ÉVFOLYAM
5. SZÁM
ÁRA 3 KORONA

A Képes Hét keresztszórejtvénye

Megfejtési határidő, 1930 február 26

A rejtvény helyes megfejtői között három értékes könyvet sorsolunk ki.
A nyereményekre a Képes Hét minden olvasója pályázhat.

VÍZSZINTES:

1. 1927-ben elhunyt filozófus és egyetemi tanár	28. Bécsben élő magyar költő	48. Ismert rövidítés
14. andá	29. Zenel hang	50. Az ósmagyarok varázsló-papja
15. A madár és a szélvész is	30. A nyugovótartás (T) ideje	51. Képző
16. Trójának is vesztét okozta	31. Magyarul: ferde	52. Állatalkás
18. Nemes gáz; a levegőnek egyik alkotórésze	32. TI — latinul	53. Szúrás — németül
23. Saint Simon tanítványa, a pozitívista iskola megalapítója	33. Azonos mássalhangzók	54. Híres magyar regényíró (1825—1904) vezetőknévének mássalhangzója
25. Híres hely Düsseldorf mellett, ahol 1856-ban az ősember nyomaira bukkantak	35. se (világhírű optikai intézet)	55. A gabonamagvak fehérjéje
	37. Nem téged, se nem őt	57. Német prepozíció
	38. Kecskébeszéd	58. Svergepsz botus
	40. Lenge női ruha lesz belőle	59. Nem korrekt cselekedet és félig-meddig gyávaaság
	43. Gyilkoló szerasám	
	44. Nagy idő	
	46. Vízalóllás	
	47. Művészek álma	

61. Könyv testli sertés — kicsinyítő	71. HI . . . ndenburg
63. Kínai hosszamérték	72. Számot tart rá
64. Több török szultán neve	74. Azonos mássalhangzók
66. A betűket fonetikusán olvasva írt kapu	76. Táplálkozók
67. Nevetésféle	77. Vissza: . . . közig
68. Klasszikus üdvözlés	78. Gazda igéje
69. Házi szárnyas	79. Nem éppen kívánatos személyiség, . . . különösen négyesemköt
71. Árpád házi király	80. Abraham fia
73. Számnév és ige	81. Dölyf
74. Nékül — (latinul cura)	82. Középkori Ázsiantanó keresztneve; utasításról írt könyve a középkori földrajzi irodalom legbecesebb emléke
76. Kiváló műgyűjtő, a kecskeméti múzeum megalapítója	83. Talán rövidebben
78. Egy háziállat német neve	84. Névrás
80. Amerikai filmrendező	85. Nem vak
81. Nem egész	86. Kéményseprőnek sok dolgot ad
83. Este — németül	87. Divattal kapcsolatos szó
86. Levegő mássalhangzója	88. Latin rövidítés; időszámítás jelent
87. Legkiválóbb lírikusaink egyike (1776—1836); a klasszikus óda mestere volt	

FÜGGŐLEGES:

2. Enyhét ad a nap tüző sugarai ellen	62. Belgium egy részének germán eredetű népe; festészetük világhírű
3. Ritka férfinév	63. Kétszer vére a roncsoló golyó neve
4. Az ezüst vegyjele	64. Modern és nagy lakások része
5. Szerencsés kártyázó	65. Bomenet — ismert idegen szóval
6. Adok — latinul	66. Például: Hungária—Ferencváros
7. Írók vezetőneve	67. Végtag német neve
8. Haramiavész monogramja	68. Nemrég elhunyt énekes keresztneve (vezetőneve csaknem azonos egy világhírű repülő névvel)
9. . . . setel	69. Számárhang
10. Rákospalotai Sport Club	70. Női név
11. A modern impresszionizmusmal kapcsolatos költői irány	71. Betű fonetikusán
12. Árpád apja, aki a költözött magyarokat vezette	72. Kettős mássalhang
13. A legismertebb gyermekmese	73. . . . köt
17. Nem minden békorbán terem ilyen ember	74. Bécsi tojás
20. Külföldi pénzegység	75. . . . tum

FEJTŐRŐ

Földrajz

AN BURG CUA CO DOR DOR E
ES I LÜ LIECH MO MA MA NO
NA RAK RI RO RA SAN SEX
STEIN TEN XEM

- Másfél km² területű, 24.000 lakosú fejedelemség
- 432 km² területű, 5800 lakosú köztársaság
- Őrök város
- 12.000 lakosú köztársaság
- Tongerparti angol grófság
- Ázsiai állam, fővárosa Bagdad
- 159 km² területű, 11.000 lakosú fejedelemség
- 264.000 lakosú, élénk iparú nagyhercegség
- Délamerikai állam

A szóttagokból a definíciók alapján összeállított tulajdonnevek kezdőbetűi egy földközi-tengeri kikötő nevét adják, melyet Kr. e. 600 körül alapítottak.

A feladványok megfejtési határideje 1930 február 26.

A megfejtők között értékes könyvajándékot sorsolunk ki.

A sorsolásban mindenki résztvevő, aki legalább egy feladatot megoldott.

Mássalhangzók

U . O .
O . O .
A . Á .
Á . O .
I . O .
E . É .
E . Ö .
E . U .

Melyik az a 3 mássalhangzó, melyeket a pontok helyére téve értelmes szavakat kapunk? (Például k-á-r-o-g).

Ki mondta?

- Szép az, ami érdek nélkül tetszik.
 - Nincsen víz a nap alatt.
 - El még Franciaország tigrise!
 - Semmit sem ismerünk igazán, még a saját tudatlanságunkat sem.
 - Nehéz szótírt nem írni.
- Fenti híres mondások szerzőinek kezdőbetűi helyes sorrendben egy rövid név főnevet adnak.

KÉPES HÉT

+++

+++

Előfizetési díj: egész évre 140.—,
félévre 72.—, negyedévre 36.— Kő

SZÉPIRODALMI HETILAP

Külföldre: egész évre 164.— Kő
félévre 85.—, negyedévre 45.— Kő

III. évfolyam.

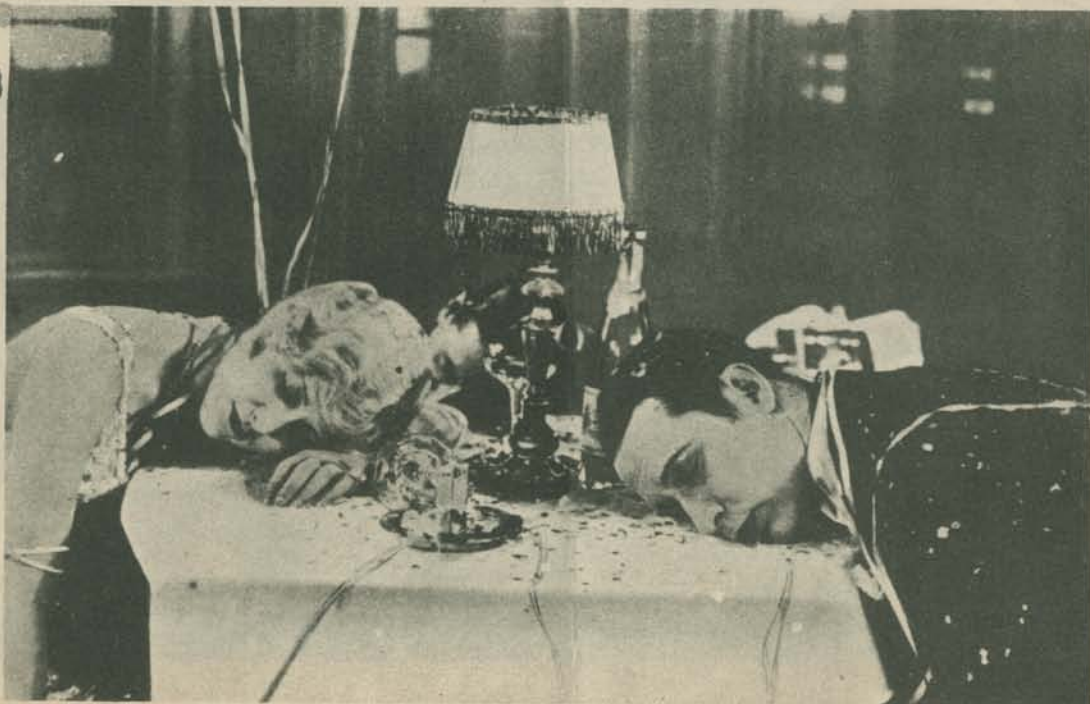
5. szám.

Prága, 1930 február 2

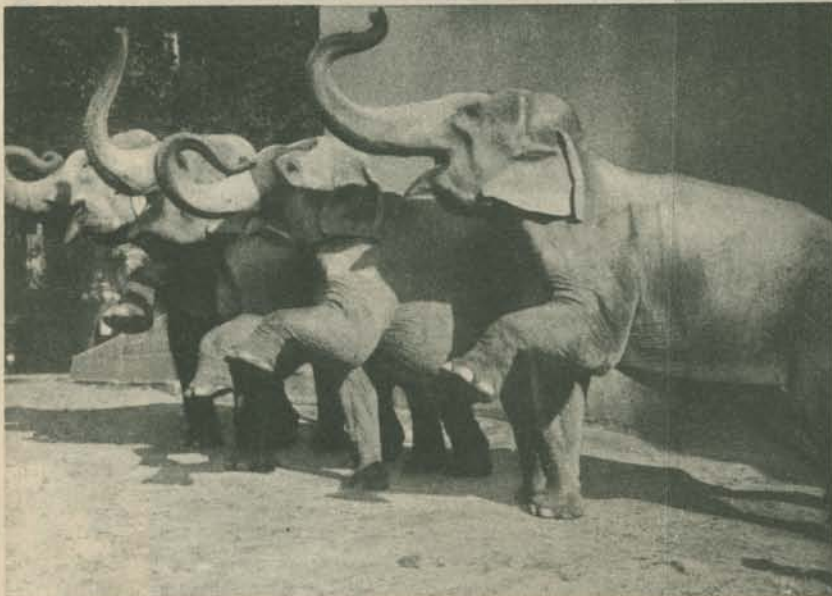
Jászai Széchenyi Könyvtár

FARSANG

A mozdulat költészete

A mozdulat poézise a legősibb, mert legtermészetesebb művészi kifejezőeszköze a szépség és harmónia után vágyakozó emberi léleknek. A tánc arisztikus erejét és effektusait korán ismerte fel minden nép, hogy ma is még vele érzékeltesse örömeit és bánatát. A mozdulat benséde nemzetközi, egyformán szól négerhez és eszakióhoz, tulkulturált európaihoz vagy primitív pápuákhöz. De a szónok is gesztussal, mozdulattal igyekszik hallgatóit meggyőzni, ha kifogyott beszédkészségének raffinált fegyvereiből. Mert a mozdulat nem az ész, hanem a szív és a lélek társalkodása. Ime néhány gyönyörű és jellegzetes mozdulat.

LECTURIS SALUTEM

IRTA:

György Dezső

A kisebbségi magyar sors sokféle, gyakran nem is várt posztok betöltésére állítja a férfit. Posztokra, ahol sok a munka és sok a nehézség. Sorsunk azonban nem válogatást, de engedelmességet követel harcosaitól. Kevés a munkás kéz és sok a tenni, cselekedni, javítani való.

Mikor egyelőre ennek a lapnak főszerkesztői asztalánál jelölte ki új helyemet az élet, a megbízatást azzal az elhatározással vállaltam, hogy a lap alapítójának nemcsak intencióit igyekezni fogok minél maradéktalanabban betölteni s a lap irodalompolitikai programjává az itteni magyar írótehetségek támogatását és amennyire csak lehet, tömörítését tűzöm ki. Egy szóval megmondva: munkát vállaltam s a programunk is egy szóval kifejezhető: a munka.

Örömmel kell e helyről leszögezmem, hogy szándékunkban az itteni legjobb magyar írók java támogatólag hozzánk állott s alig néhány hét leforgása alatt megkönnyítette munkánkat: a maga munkájával. S bár ezt természetesnek találom, még is örülök ennek. Örülök, mert látom belőle, hogy a mi életünkben még ma is meg van a lehetősége annak, hogy lap, írók és közönség

egy kulturmissziót végző baráti harmóniában forrhasznalnak össze. Erre azért is szükség van, mert az idő meg fog érni egyszer arra, hogy a szlovenszkói magyar irodalom végre megtalálja és felépítse a maga rég óhajtott irodalmi fórumát.

Az olvasók és általuk a magyar közönség üdvözlésekor egy kedves kötelességnek kell még eleget tennem. Egy bejelentéssel tartozom az olvasóközönségnek, aminek bizonyára osztatlan lelkesedéssel fognak örülni. A Képes Hét, mely mint egyedüli képes magyar lap, a képoldalak érdekes és vonzó erejével eddig is hiányt-pótló hivatást végzett sok-sok ezer magyar házbán, ki szeretné szélesíteni missziója területét a magyarság tízezreire, hogy a képoldalokban rejlő értéket minél több magyar embernek minél könnyebben elérhetővé tegye. Az ezirányban folyó tárgyalások azzal a reménnyel biztatnak, hogy ez a magyar kulturmissziót célzó elgondolás nem sokára megvalósulhat s a magyarság egy újabb sajtó-vivmánnyal gazdagabb lesz. Tudjuk, hogy tízezrek öröme fogja kísérni a terv sikerültét.

Addig is: üdv az olvasóknak!

Razzia

IRTA: DARKÓ ISTVÁN

— Nem mondta, hogy mit akar? — kérdezte a himző-rámát letéve az asszonyka és lány tekintettel igazította meg kétfelől a haját. Tanácstalanul pillantott a tágas szoba ucca-felöli része felé, ahol egyik ablak előtt lehuzott vilány alatt idősebb nő olvasott. A meleg szobában több egyszerű ruhájú nő foglalatoskodott a sorbaállított ágyak között.

— Nem mondta, hogy miért, csak annyit üzent, hogy feltétlenül tessék lejönni a kapuhoz, — suttogta vissza a portás fiacskája, egy sápadt, sovány kis penészvirág.

— Hát mondj meg neki, hogy ha olyan sürgős és fontos, azonnal lent leszek. — felelte az asszonyka erősebben hallható hangon. Majd az ablaknál olvasó idősnőhöz sietett és gyerekes szorongással, szerényen jelentette:

— Nagyságos asszony, szeretnék egy percre leugrani a kapuhoz. A férjem hivat fontos ... ügyben.

Elpirult a formás, szép arca, mert majdnem azt mond-

ta: családi ügyben. A szoba felügyelője, az idős urinő kinézett rá a szemüvege alól és tekintélytartó közönbös hangon ezt válaszolta:

— Igen kérem. De lefekvésre pontosan jöjjön fel. A felügyelőségnek már ugyanis több észrevétele volt.

Ijedt hangon védekezett:

— Rám vonatkozólag?! ...

— No nem... nem éppen! Csak általában. De azért elkerülni akarok minden kellemetlenséget.

— Pontosan visszajövök — ígérte és nagykendőt kapva magára engedélynyert gyerekek felszabaduló mozdulatával szaladt ki a szobából.

Az intézet kapujában a férje várta. Az asszony két kezét nyújtotta feléje és lányos bőséggel szóáradatba fogott. Finom, keskeny arca és szép, tömött, barna haja közben a férfi szeretetteljes tekintetében fűdött.

— El sem tudtam képzelni, hogy miért hívat ilyen későn és váratlanul. Lefekvésig még azt a szönyeget

akartam varrni, amelyet a himzóműhelyből kaptam. Gyors munka, valamit ezért is kapok. Mi hát az a fontos ügy! Csak nincs valami baj megint? Talán a munkanegedély miatt?...

A férfi gyorsan félbeszakította:

— Dehogy! Nincs semmi... Ha tudtam volna, hogy kellemetlen neked...

— Nem, nem volt kellemetlen. Mindjárt félreértesz. Hiszen tudod, hogy nekem is jó... hiszen annyira hiányzol és olyan keveset vagyunk együtt... De erről már sokat beszéltünk. Ugy-e megigértük egymásnak, hogy látrán, erővel kitarunk, amig másképp lehet?!....

— Csakugyan nem kellemetlen, hogy lehivattalak? — bizonytalankodott tulságosan a férfi.

— Mondom, hogy nem. Milyen is vagy te! Légy könnyebb egy kicsit!... A nagyságos asszony az első szóra leengedett.

Pár lépést tettek egymásébafront karral a ház előtt. Az asszony a férjéhez simult és várakozva nézett rá.

— Mondd már, mi az?!

— Szeretném, ha megértenél, még soha sem csalatkoztam benned... kedves vagy, jó vagy Anna! Azért hivattalak, hogy ma este, amikor már lefeküsztek, gyere le ide... Érted?! Óvatosan lopózz ki a szobátokból, én itt, a következő ház előtt foglak várni és elmegyünk valahová.

Az asszony megállt a csodálkozástól és félelemmel, de gyenge ellenállással kérdezte:

— De minek ez... hová hívsz? Hátha megtudják?! Szigoruak és különben is, a felügyelőségnek már sok panasza van ellenünk. A nagyságos asszony is panaszkodott.

— Nem tudtam, hogy neked az a kusziperált vén ur-asszonyosság több, mint én vagyok!

— Nem, dehogy több! De félek. Nem is mondom, hogy minek jöjtek ki, hová megyünk, mit akarsz?! Mióta itt lakunk, nyár óta úgy meg voltam nyugodva. Még jó is, hogy ilyen szigorúság van itt. Ha megtudják, hogy kiszöktem, megvonják a lakást és tudod, hogy egy darabig, addig még, amig egy kicsit összeszedjük magunkat, szükségünk van rájuk. Kiakovszkynét, azt a lengyel nőt, emlékszel azt is, hogy kidobták, amiért este kijárt...

— Nézd, ez egészen más. Nevetséges! A feleségem vagy, ez az egész helyzet olyan furcsa, hogy nevetnem kell magunkon. Évek óta vagy a feleségem és most ezen vitatkozunk.

— Az élet tele van furcsasággal.

— Tulságosan igaz ez. Az előbb, amig itt vártalak és izgatottan járkáltam, mert nem tudtam, hogy leengednek-e, belémakadt egy régi ezredtársam. Ilyen szép arbeiter-uniformis volt rajta is, mint az enyém. Mit csinálsz itt, drága fiacskám, ezzel szólított meg olyan egyszerűen, mintha tegnap látott volna utoljára. Hát te őrnagy ur, kérdelek tőle, te mit csinálsz itt? Jót nevetett és az orrom elé dugta az agyondolgozott, összeéget kezét: Jobb lesz drága fiam, ha a rangokat nem emlegetjük. Elmondtam aztán neki, hogy itt lakunk az alapítványi házban. Hát kivel laksz, ha lakunk és nem lakom: nevetett ő vissza. Ezeket a lezüllött mosolygásokat nem fogom soha megszokni. De hiszen ezt a menhelyet valami külön szent vénasszony alapította, mondta ő és akkor te különválasztva élsz a feleségedtől. Ugy tudom, hogy itt külön van a nők és külön a férfiak számára egy-egy épülettömb. Egyikből a másikba át se szabad lépni!...

— Minek állsz szóba ilyen alakokkal? Mit feleltél neki.

— Azt, hogy semmi köze hozzá. De magamban igazat

adtam neki. Ha a szobatársaimnak megmondanám, hogy te itt laksz a másik szárnyon, ők is kinevetnének.

— Ne törődj ezzel, emberem! Az a fő, hogy kihuzzuk a nehéz napokat.

Heves szél szaladt át a sötét mellékucán. A férfi eltikkadt mozdulattal átölelte az asszonyt és párázó szájjal mondta neki:

— Igaz, de így egyedül nem birom... Nehez így egyedül Anna. Egész nap szivesen futok a szallag mellett, de legalább este volnál velem!... Hát kiszöksz ma este, ugy-e kiszöksz?

— Nem tudom... igazán nem tudom, mit csináljak.

A férfi kitartóan sétálgatott a kegyes alapítvány épülete előtt. Alig járt egy-két gyengén öltözött alak a sötét, hideg szélől szántott mellékucán.

A menház ablakait figyelte. Egymásután hunyt ki a világosság mögöttük, végül csak a harmadik emeleten világított két szélsőbal ablak. Itt volt az igazgató lakása. Az uccáról a nagyváros fonák tisztaságszeretete elhordta a szép, tiszta havat s a rohanó téli szél felkavart szénport és kiégett szénből termett szurós apró szemetet vágott az arcába.

Egy lámpa alatt megnézte ócska nikkelóráját. Rövid kabátja alól kinnal kapart elő egy bádogdobozt és egy postaláda mögött cigarettára készült gyujtani belőle.

— Ember, ember, — mondogatta magában ideges-ségével gyürközve — mit csinálsz, ha nem jön Anna.

— Drágám! — szólt rá a felesége, — itt vagyok.

A férfi a földre hullatta a féligmeggyurt cigarettát s a pálmafás ligettel ékesített sárga dobozt is majdnem el ejtette. Félkézzel magához kapta az asszonyt és a kötött kendőt ügyetlen igyekezettel huzta össze a puha, keskeny vállain.

— Meg ne fázz — mondta a vacogó asszonykának.

— No látod, hogy le tudtál jönni. Ez csak nem nagy dolog?! Tudod, mennyire tetszik nekem ez?! Randevuztunk, egészen szabályosan... Tökéletesen szegénykék vagyunk mi!

Az asszony félelme az ura mellett hirtelen elmúlt. Egymásbakaroltak és tanakodva, összeolvadó suttogással indultak el. A falak mellett huzódtak, a szél hátulról segítette őket, nemsokára jobban világított uccák felé érkeztek.

— Hová megyünk? — kérdezte egész bizalommal az asszony.

— Hát hová menjünk? — nevetgélt a férfi.

— Ahová te akarod.

— És ahová a zsebem bírja.

— Jaj, látod, ezt nem is kérdeztem. Hát most mondd, van-e annyi pénzed, hogy valahová bemehezzünk? Én nem hoztam magammal egy krajcárt sem. Ha szóltál volna!...

A férfi magához szoritotta:

— Van, van, ne félj! Nem sok, de annyi, hogy leülhessünk valahová, annyi van.

Szótlatlanul mentek, tökéletes közelségben egymás mellett. Megálltak néhány kisebb vendéglő előtt, aztán zajos és zenés kercsma előtt tanakodtak. A férfi lebeszélő hangon kérdezte:

— Van kedved ide bemenni? Itt orditoznak és isznak.

Az asszonyka mosolygott s a hidegtől megkoccantak a fogai:

— Nem, igazán nincs nekem sem kedvem ide beülni. Majd találunk jobbat is... Oda menjünk, ahová akarsz... Menjünk tovább még...

Tovább mentek. A férfi egyszerre zavarral küzdve fordult szembe a feleségével:

— Van egy tervem Anna! Félre ne érts!... Bemegegyünk egy kis, olcsó szállóba, kiveszünk egy szobát és

ott leszünk egyik, kettőig. Ott meleg is lesz, nem zavarnak, ha egymással akarunk lenni. Minek ülünk be a kocsmába, ehhez most nincs semmi kedvem! Egészen jó helyre nem vihetlek, a ruhánk miatt... és a pénzünk miatt. A szállóban fogyasztanunk sem kell semmit, már te is vacsoráltál, én is. Egészen elfogadható és elegendő vacsorát adnak az alapítványnál, nem? Azt mondják, a női épületben még jobb a koszt, mint nálunk...

Az asszonyka dideregve bólintott:

— Igen, egészen jó... És ahogy gondolod. Én most már mindenhová szívesen megyek veled.

A férfi hangtalanul intett és sietni kezdett. Az asszonyka apró lépéseivel szorongva igyekezett mellette. Öt percen belül egy rossz külsejű ház előtt megállottak. A kapu fölött szennyes üveg alatt elmosódott betűk világítottak. A portás két kifosztott, elszánt megjelenésű nővel beszélgetett. Kívér szobaasszony mászot elő valahonnan és kinádkozó vigyorgással szuszogott felfelé előttük a recsegő falépcsőn.

— Mindjárt fent leszünk, — sugta a férfi a reszkető asszonykának. — Na látod, már itt is vagyunk. Az ajtó becsukjuk, hogy senki se zavarjon. Ne félj hát. Mitől félsz? Hiszen velem vagy!

Az asszony rápillantott a kopott szoba ellenszenves burtorzatára és félénken ült le a divány szélére. A kályhában friss tűz éget, a szobában kellemes meleg volt. A férfi bátorító mosollyal rendezkedett. Megigazitotta a tüzet, levette a felesége válláról a kendőt, aztán leült melléje és átkarolta:

— Csak már egyszer otthonunk volna... és mindig együtt élhetnénk!

Az asszonykát, hogy kettesben maradt a férjével, lassan bátorság és fokozódó jókedv szállta meg. Megsimogatta a férfi arcát és szelíden mondta:

— A nehezebb részén már túl vagyunk. Majd csak mi is elérjük a célnkat. Megérdemeljük, hiszen hat éve már... hat éve, hogy így küzdünk.

Elpirult és elhallgatott. A férfi megfogta az arcát és a szájához hajolt:

— Miért szegyenkezel ezen? Igenis így van, szeretjük egymást. Azért dolgozom annyit, hogy egyszer már olyan lehessen a külső világunk is, amilyen a belső. Hogy megfeleljenek egymásnak és ne legyen közöttük ez a mostani nagy különbség... Fázol még?

— A lábam egy kicsit.

A férfi letérdelt és lehuzta az asszony cipőjét:

— Tartsd a lábadat a tűz felé.

A kályhához húzódtak és egyszerű bizakodó nyugalom hódította meg őket. A férfi kérő szájjal, udvarolva csókolta meg az asszonyt, egészen úgy, mint jegyességük idején. Az asszonyka száján kiszaladt:

— Jó itt... Pedig ez... egy olyan szálloda, ugy-e?... A folyosón rémes szag van. A szobában is csakhogy már megszoktam.

— Ne törődj semmivel. A szegény embere úgy segít magán, ahogy tud. — Felelte a férfi és hirtelen felállt. Az ajtó felé lépett és kifelé hallgatózott, óvatosan, hogy a felesége észre ne vegye. A folyosóról több hang vitatózó lármája hallatszott.

— Mi az? — kérdezte sejtelmes ijedelemmel az asszonyka és ő is felállt. Előbb a harisnyáját is lehuzta, hogy átfázott lábát a tűz melege közvetlenebbül érje. Most reszkető kézzel kapkodta magára harisnyáját és a cipőjét.

— Semmi, semmi — lépett hozzá a férfi. — Ül csak le... Majd én elintézem.

Gyors lépések hangzottak a folyosón. Erős ököl vágott rá a szobájuk ajtajára:

— Nyissák ki!

Az asszonyka halálrávált arccal tört a férje vállára:

— Látod, ugy-e mondtam?!...

— Ki az?! — kérdezte rekedt hangon a férfi.

— Ne sokat kérdezősködjének, hanem nyissák ki...

A rendőrség.

Az asszony száján kiszaladt a szó: razzia. A férfi odament az ajtóhoz és kikulesolta. Rést nyitott rajta, másik kezével görcsösen belé kapaszkodó feleségét tartotta.

— Tessék igazolni magukat. Hajult be az ajtón egy széles, durva arcú fej. Az ajtó előtt civilruhás emberek állottak, uri külsejű férfiak, akik mégsem látszottak egészen jobb állású embereknek.

— Valamilyen személyi igazolványt mutasson fel — parancsolta az egyik és belépett a szobába. — Ez a hölgy ki? Kije magának?!

— A feleségem.

— Ugyan! És mióta?

— Hat éve.

— Meg is van esküdvé?! Mutassa önagsága igazolványát is.

— Ilyen igazolványa senkinek sincs. A házassági bizonyítványt pedig senki sem hordja magánál.

A detektív kezébe vette a férfi munkakönyvét. Összesugott a többiekkel és még parancsolóbban mondta:

— Igazolni kell, hogy a felesége. Mit csinálnak itt?! Figyelmeztettem, hogy az adatok nálunk vannak: csomag nélkül egy órája jöttek fel.

Most az asszonykából kitört a visszafojtott zokogás. Haraggal és sértett önérettel mondta:

— Értsék meg, hogy rendesen, tövényesen meg vagyunk esküdvé! Mit akarnak?!

A férje arcán rettenetes görcs futott át. A szája eltorzult, uralkodni próbált magán, kapkodva és kiabálva mondta:

— Nézzék uraim, innen bátran elmehetnek. A feleségemmel a Winter-intézetben lakunk. A Tibolt-zongoragyárban dolgozom, orosz menekült vagyok, a feleségem idevaló származású és a Móser-gyárban dolgozik. Önnök is nagyon jól tudják, hogy a Winter-intézetben külön kell élnünk. Azért lakunk ott, mert keveset keresünk és nehéz viszonyok között élünk, ott pedig minden nagyon olcsó... Csak a házassági levéllel tudnám igazolni, hogy ő tényleg a feleségem. De az nincs nálam, senki se hord ilyen természetű irásokat mindig magánál... Ön-nél itt van, detektív ur? Ugy-e nincs! 1920. január 2.-án esküdtünk meg a tizedik kerületben... Mit akarnak még?!

Rendőrtist lépett a szobába. Már az ajtó előtt jelentette egy hang neki:

— Egy orosz férfi és egy magyar nő.

A férfi a tiszt felé fordult és intelligensen, kérlelve folytatta:

— Együtt akartunk lenni, hogy mindennapi dolgainkat megbeszéljük. Én is, ő is egész nap dolgozunk, este kaszárnya-rend szerint kell lefeküdnünk. Beszélgetni akartunk... különös ez?! És különben is: egy törvényes hites férj és feleség dolgaiba kinek van beleszólása?! Tessék ezt megmondani! Itt a munkaigazolványom, az urak már megnézték. Kérem, engedjenek meg ennyivel... A feleségemről nincs semmi írásom. Igazán a feleségem, megesküszöm rá... Talán látszik is rajtunk!...

A rendőrtiszt szenttelenül vette kezébe az igazolványt és intett:

— Kérem, nekünk e nem elég. Tessék bővebben el-látni magukat írásokkal, ha házaspár létükre ilyen helyre jönnek... beszélgetni.

Intett a detektíveknek:

— A férfi rendben van. A kisasszony velünk jön.

— Nem, nem megyek! — sikoltotta az asszonyka, de ügyesen és erélyesen kituszkolták a szobából. A férfit három markos detektív vette közre. A zsebéhez kapott, de csak egy bicska volt nála. Elvették tőle. Ide-oda futkosott a razziázók között. A vezetők kezéhez kapkodott, könyörgött, sirva fakadt. Ordítani kezdett, mire megfegyvertették, hogy őt is magukkal viszik. Erre elhatározta, hogy okosan viselkedik és a rendőrségig még kiszabadítja a feleségét. Magyarázkodott, erélyeskedett, kért, fenyegette. Szaladva ment a rendőrök között baktató csoport mellett. Nagy csapat nőt és néhány férfit hajtottak a zsákmányolók maguk előtt.

— Mit ordít ez az alak itt?! — kérdezte a hivatalához tartozó ügy semmibevevéssel egy nő egy másiktól.

— Azt mondja, hogy ez itt előttünk a felesége.

— Rossz tipp!

A rendőrség kapuja előtt a férfi minden reményét elvesztette és odaugrott összeroskadt feleségéhez:

— Anna... bocsáss meg nekem!

Letépték az asszonyról és úgy lóditották félre, hogy elzuhant a fagyott köveken. Négykézláb mászott a be-vágódó vaskapuhoz és zokogva kaparászott rajta.

*

Másnap délig fagyott ott egyhelyében. Néha tett néhány bizonytalan lépést, kezét tördelve és magában beszélgetett. Dél felé összegyűrt, megtört, kifosztott nő vánszorgott feléje a kinyílt kapuból.

— Most engedtek el... azokkal tartottak együtt... és megvizsgáltak. Többet nem mehetek vissza az intézetbe se...

A férfi eddig a szóig vonagló arccal hallgatta. Eddig a szóig kitartott az elhatározása mellett, hogy elpusztítja magukat. Küzdő hite, életereje, emberi élete mult el az örökké tartó éjszakai várakozásban.

Most megfogta a felesége kezét és vezetni kezdte. Végigmentek a külvárosra, a gyárak között és gépiesen, lassu ütemű meneküléssel gyalogoltak. A férfi lassan magához huzta az asszonyt, még lassabban lépegett vele és halkán beszélt hozzá:

— Nem is megyünk vissza abba a természetellenes házba, hová gondolsz?!... Ilyenek ők, látod?! Azt mondják: légy jó, légy becsületes, tisztességes, igazságszerető. Ha szeretsz valakit, vedd el feleségül, de ne tedd a szeretődde erkölcsstenül. Ha aztán megfogadod a kétszínű parancsukat és jó vagy, becsületes vagy, tisztességes, igazságszerető vagy, akkor kinevetnek és gyávának, élhetetlennek, pipogyának neveznek... A papiros több nekik, mint az igazi, belső valóság.

Bakalevéli

Írta: Farkas Imre

Infanterist János Kovács így szólott Infanterist Domokos Gálhoz:

— Levelet kellene írni.

Infanterist Domokos Gál azt felelte:

— Lehet.

Kisvártatva azonban mégis megkérde:

— Kinek?

Infanterist János Kovácsba úgy belepofozta Kropacsek őrmester ur a Dienstreglamát, mely szerint a keresztnév jön elől, hogy a kérdésre meglepetésszerűen ezt válaszolta:

— Kinek? Zsuzsi Balognak.

Infanterist Domokos Gál megint csak azt felelte:

— Lehet.

De megkérdezte:

— Sürgős?

— Nagyon. Mer' már innen-onnan megreped a szívem.

Történt vele pedig mindez a kolozsvári trencséntéri nagy kaszárnyában, ahol szinteg Galgóczy Antal tábornagy volt az ur, volójában azonban Kropacsek őrmester ur ette a székely bakákat. Olyan nagy volt a tekintélye, hogy a két baka csak suttogva mert beszélni a tágas udvar végén, pedig tudták, hogy Kropacsek őrmester ur a kintinban udvarol a természetes Vilhelmának, néhány tejes kupica sligovica kedvéért.

— Hát, szóval, sürgős a levél?

— Nagyon.

— Hát én megírom neked.

— Mennyiér?

— Nem kell pénz..

— Hát mi kell?

— A kis pipa.

Infanterist János Kovács ránézett a kis helyes tajtpapájára, amelyiknek sohase volt bajusza s amelynek a

szárán vidáman nevetett a nemzeti színű bojt. Küzdött a pipa meg a Zsuzsi Balog között. Az utóbbi győzött:

— Odaadom.

— Hát akkor irunk. Sürgős?

— Nagyon.

Mindazáltal várni kellett másnapig. Nem volt ugyanis papiros. És János Kovács a galambos papiroszhoz ragaszkodott. Két csókolózós galambot akart, egy virágkoszoruval.

A kimenő az utolsó pillanatban majd felborult, mert Domokos Gál sehogyan se tudta seine kaiserliche und königliche Hoheit Erzherzog Albrecht Feldmarschall nevé és címét, pedig az illető Hoheit „Regimencinháber” volt a bakáknál. Domokos Gál minduntalan azt mondá:

— Sajna Like-Like Hóheit Elbrex Halbrex Fódada!

Nagyobb baj nem történt. Végre kimehettek a főkapun. Kétpár apró, bajuszdróvel hegybe szedett bajuszt-tüske meredt két pisze orr alatt, mint valami liliputi-panganét. Kék sipka mellett rozmarin. A simléder: csillag és lakk, nemkülönbén a bakkancs is, amelybe merész lendülettel szaladt bele a kék furulyanadrág: mentek levélpapirozt vásárolni.

Nehéz dolog volt ez. Mert; vagy egy galamb volt virággal, vagy kettő virág nélkül. Végre is János baka azt mondta:

— Egye meg a fene a virágot.

Domokos is úgy vélte:

— Csókolózik ez a két galamb, csak ez a fontos, semmi más!

Este, mikor a többiek már leheveredének a szalmazsákra, összekuporgott a két fiu a kék láda fölött.

— Hát írjunk.

— Irjunk.

-- Ird, ahogy diktálok: Szivem hölgyének, Zsuzsi Balognak, Peczek suszterék mellett, Marosdemeteren.

Csönd.

-- Hát mér' nem irod?

-- Te. Sürgös ez a levél?

-- Nagyon.

-- Mer' én elfeledtem a „B” betűt. A többi mindet tudom, de az a nagy „B” mindig kibabrál velem.

-- Holnapig eszedbe jut?

-- Hát hogyne.

-- Akkor aludjunk.

Másnap csakugyan eszébe jutott Domokos Gálnak a nagy B. Elkezdették a munkát. A kék ládára apró viaszgyertyát csöppentettek. És Domokos írta:

-- Olyan árva vagyok én ebben a nagy városban, mint a tej.

-- Mint a tej -- ismétlé a végszót az iródeák.

-- Nagyon hiányzik nekem a te szép szemed, meg az a te facsaratos eszed.

-- Facsaratos eszed.

-- Ugy jár ide-oda a szivem, ha rád gondolok Zsuzsi Balog, mint bokrok közt a kelepác-madaracska.

Domokos Gál oda vágta a pennát:

-- Ezt nem irom.

-- Miért nem irod?

-- Mer' ez marhaság. Mondj szebbet. Akkor irom.

-- Te! ne figurázd ki az eszem járását, mert téged gyömöszöllek belé ebbe a galambos kópertába. Mi nem jó itt? Hallod-e?

-- A kelepác-madár. Azt itt másképp hívják.

-- Hát hogy hívják?

-- Mókusnak hívják.

-- Hát csak hadd hívják. Nekem az mindig kelepác-

-- Jócsakát.

madár marad.

Domokos Gál félbehagyta a levelet. Elment aludni.

Megint eltelt egy nap. Reggel rukkolás, ezer „Doppel-rájen-rexum-linxum”, egymásután. Csörgött a Mannlicher, dobbant a láb, úgy vágódtak hasra a bakák, mint amikor a kasza dönti a rendet. Kropacsek ordított. Kopogott az álok, meg a szitok, mint a jégeső. De azért nem történt semmi különösebb baj.

A két csókolózós galamb ott pihent a ládikában. A két hadfi vitézül tartotta a haragot. Végre is, Infanterist Kovács törte meg a jeget. Ahhoz büszkébb volt, hogy szóljon a másiknak. Csak egyszerűen rágyújtott a kis pipára. A nemzetiszín bojt ránevetett Domokos Gálra.

Az nem bírta sokáig ezt a látványt.

-- Hát irunk?

Vállat vont a másik.

-- Irhatunk, ha éppen akarod.

-- Sürgös?

-- Nem tulságosan sürgös.

-- Akkor irjunk.

Megint lekuporodtak az egyszál gyertya mellé. Domokos Gál erőt vett a pajtásának a stílusa fölött érzett undorán. És nyögve írta le az inkriminált szót:

-- Kelepác-madaracska.

Csönd lett. A diktálás megakadt.

-- Most kellene valami nagyon szépet írni.

-- Például: micsodát?

-- Például: a galambról valamit.

-- Megint egy madár! Sok lesz a madárból, te!

-- Hun van itt még egy madár?

-- Hát a kelepác-madár.

-- Az nem madár, te.

-- Hát micsoda?

-- Te mondád, mókus.

Poděbrady

*meggyógyítja a szövet, de cukor-
bajt köszvényt és az anyagcsere,
valamint a belső kiválasztás be-
tegségeit is fényes eredménnyel*

gyógyítja

*Inhalatorium — Egész évi idény — Betegviz-
sgáló és gyógyintézet Libensky dr. egyetemi tanár
vezelése alatt — Röntgen — Elektrokardiográf
Vegy laboratórium — Herz professzor, a hiváló
berlini sziospecialista szerint a szibajok legjobban
a főszézónon hiváli időben kezelhetők — Kérjen
magyar prospektust a fürdőigazgatóságtól*

Domokos ránézett a pipabojtra és lenyelte, amit mon-
dani akart.

-- Hát írjuk a fülemülérül.

-- Hát irjunk.

-- De ne máma. Holnap. Kifáradtam ezekben a tár-
gyalásokban.

-- Hát jó, holnap.

Két perc múlva aludtak, mint a mormota.

Egy hétig készült a levél. Még csak az aláírás körül
volt egy kis csetepaté. Domokos Gál odairta, hogy in-
fanterist. Ez nem tetszett János Kovácsnak. Vitáztak a
dolgol másfél napig. A pipabojt meglengett. Domokos
Gál kivakarta az infanteristát.

-- Holnap kimenő! Megyünk billogot venni.

De nem mentek. Mert még aznap megállott a Tren-
csén-téri nagy kaszárnya előtt egy ekhós szekér, abból
mindjárt odavándorolt a kapualjba egy kis tulipános
láda, egy kulacs, amelyben körösfői vinkó kotyogott,
egy akkora füstölt sonka, hogy alig fért be a kapun, az-
után pereg; tarisznyában egy félig hervadt bazsalikom-
esokor és a végén kilenc szoknya, mind a kilenchen pe-
dig Zsuzsi Balog, Infanterist János Kovács szive válasz-
totta.

A hölgy igen kimért volt.

-- Nem irtál levelet, hát eljövök magam.

A legény végignézett a fehérszínű kellemeim, táguló orr-
likkal szívta be a jó kőrös virágszagot, a templom jutott
eszébe, vasárnap. Örömet csak egy dolog homályosította
el, egy füstfelhő, melyet épp akkor eregetett Domokos
Gál irástudós egyén az ő kedves kis makrapipájából,
éppen az orra alá. Azután megpróbálta átfogni Zsuzsi
Balog derekát, amennyire lehetett a sok szoknyától és
kijelenté:

-- Így van rendjén! Sohasem írok többé levelet.

ADY-KOMPLEXUM

Irta: LAKATOS LÁSZLÓ

A halhatatlanságnak csak első tiz esztendeje nehéz és most, hogy Ady tiz év óta halott, valóban pontosan el is érkeztünk az ugynevezett Ady-revizióhoz, ami egyesek szerint Ady, mások szerint azonban az Ady-kritikusok válsága. Itt a tiz év és miért ne lehetne Ady Endrének kissé megnehezíteni azt az örökkévalóságot, amelyben neki kezdett túl jól menni és miért ne lehetne (sokan ezt a legnagyobb jóhiszeműséggel teszik) kicsit visszaélni azzal a véletlenel, hogy még életben vagyunk és föllépnünk valamivel szemben, ami nem véletlen, hanem természetes. És ez a természetes a halhatatlanság és éppen azért természetes, mert ez a halhatatlanság Ady halhatatlansága. Byrontól Baudelaireig (hogy csak az utolsó pár nap keretében maradjak), minden halhatatlannak át kellett esnie ezen a revízió (amely a halhatatlanság bárányhimlője) és egészen bizonyos, hogy ki fogja bírni. Ady Endre is. Sőt. Ez mintha szorososan és szükségszerűen hozzátartozna híréhez, amely dicsőség és ehhez a siron tuli második életéhez, amely az ő igazi és az előbbinél sokkal hatalmasabb élete. Mert igen kicsi kellett volna, hogy legyen Ady, ha nagyságán nem ütöknek meg már idejekorán. De megütöttek rajta.

Egy kis irodalmi közelharc meg sem levő szobra tövében és emlékének hatalmas árnyékában. Bogarászás a síhant körül. Megkeresni Ady oeuvejében a sorokat, amelyek nem Adyhoz méltók. (Figyelik? Azért ő a mérték. Mindig és mindig csak ő a mérték.) Strófáit kikopogtatni, hol vannak belülről a kavernák? Verslábairól térdreflexet venni. Botonizálni. Bogarászni. Tanárkodni. Meg nem érteni. Meg nem akarni érteni.

Ezen természetesen nem szabad megütközni. Mindennek megvan a maga rendje, értelme, törvénye. És ha Ady azért volt itt, mert Adynak itt kellett lennie, viszont az Ady-gáncsolók is azért vannak itt, mert az Ady-gáncsolóknak itt kell lenniök. Egyetlen nagy-egyéniiség sem menekülhe-

tett sem utánzóitól, sem gáncsolóitól, akik (lélektanilag) szintén utánzói. Invertált utánzói. Okos utánzói. Mert hogy a nálam hatalmasabbat ne imádjam, arra még mindig a legjobb módszer a gyűlölködés, bár van egy kellemetlen velejárója: észrevételem magam a halottal és kinek sírjától távol akarom tartani a tömegeket, ott magam megjelenek naponta. De nincs menekvés! Aki gyűlöl, az sokkal jobban rabja a másoknak, mint az, aki szeret.

Mert a szeretet igen gazdaságos valami. Csak fegyelem és beosztás kérdése és az ember úgy rendezheti be a dolgokat, hogy a napi huszonnégy órából csak egyet fordítson szeretetre. Mert a szeretet hamar kielégül. De a gyűlölet! A gyűlölet olthatatlan. És aki gyűlöl, annak gyűlölni kell a nap mind a huszonnégy órájában. Nappal és éjszaka, ébren és álomban. A gyűlölet nem műkedvelő szórakozás, az egész embert kíván. Aki Adyt gyűlöli, annak

Adyval kell álmodnia is. És — megkérdem — valóban olyan elintézett tétel ez az Ady Endre? Valóban olyan mélyen alszik a föld alatt, ha tőle nem tudnak aludni a föld fölött? Valóban olyan nagyon halott ez a halott, ha tőle az élők nem tudnak élni.

Védelem? Vita? Lehet vitatkozni a községi demokrata párt programjáról. De egy irodalmi dicsőségről? Azt csak elfogadni lehet, vagy elvetni. Ezek a dolgok különben sem döntők. Engem például nagyon megnyugtattott, amikor megtudtam, hogy Flaubert (és éppen a Háború és béke miatt) hülyének tartotta Tolsztojt. Ugyanazt a Tolsztojt, aki aztán annyira nem hagyta magát, hogy mingyárt Shakespeare-t ütötte hülyévé. Mit jelent ez? Semmit. Óriások játéka. Akkorra egyéniségeké, akik semilyen más egyéniséget nem tudnak elfogadni, csak a magukét. Flaubert hülyének tartotta Tolsztojt, Tolsztojt hülyének tartotta Shakespeare-t, de jóhiszeműen feltételezem, hogy Shakespeare a maga részéről hülyének tartotta volna mind a kettőt Flaubertet is, Tolsztojt is. Engem nem alterál. Én nem hagyom magam. Én a magam részéről minden este könyvespolcom előtt esőndben és ünnepélyesen viszaavatom őket lángeszékké. Flaubert-t, Tolsztojt, Shakespeare-t. Irgalom nélkül mind a hármat. o

De Adyt nemcsak óriások kezdték ki, hanem az egyszerű és közepes tehetségek szép száma is. Mondom, nem fogok érvelni és nem fogok vitatkozni. Csak megállok egy ponton. Az Adyt gáncsolók Ady népszerűségére azt mondják, hogy: túlzás. Igazuk van. Sőt, tovább megyek. Nem is Ady népszerűsége a túlzás. Maga Ady: túlzás. De hát — bele kell törödni — vannak más ilyen túlzások a világon. Például? ... Itt van mingyárt egy. A Himalája. Szerénytelen elterpeszkedésével, arrogáns égbenyomulásával igazán kellemetlen túlzás. De hát tessék már megmondani: mit lehet ellene tenni? Semmit. Legfőlegb egy cikket írni. A himalája ellen.

Grotezk

1. "Zán' de zao" verse.

Egyre rövidebbek a napok, tél van,
egyre hosszabbak a napok nélküled, nem szeretsz,
a város felett ül a köd. Irgalom!

Fáradt vagyok, illatod kutatom, merre vagy?
Este lesz s lámpásomban se olaj, se áram.
Idegen vágy dözöl bájaidon rőt alkonyi órán,

Léggömbként hajt a fellegek felé siri varázslat,
a fellegek közt egyre messzebb jársz, messzire
vagy tőlem és folyton-folyton messzebb.

Szállj, szállj a halvány elemek között. Itt vagyok,
emlékeid sepergetem keserves
szavakkal. Fájsz, de már csak azt tudom, hogy létezel.

Mécs László:

Élünk ám még cimbora!

Harmíncen túl

*rájösz arra, hogy az élet: az ember tragédiája.
Ettől a tudás fájáról, kinyitott szemmel látod fájva,
hogy Valaki a világon jár, kezében bomba van,
örömeink alá rakja s tovább megyen gondtalan.*

Ágybafekszel:

*hogy habttalan csend-vizekre vinne ágyad csónak-váza
s rájösz arra, hogy az ágyad jól alá van már aknázva
kinos halálfélelemmel, szorongással, eleven
szívveréssel lesed halál-pózban fekvé mereven.*

Rájösz arra,

*hogy alá van már aknázva: a bölös a sírhalommal,
virágod a hervadással, szerelmed az unalommal,
örömeid buval, bajjal, bakacsinnal biborod,
kurjantásod jaj-sóhajjal, ecettel az óborod,*

jő a rosszal,

*tavaszd az ősszel, télled, hajnalod az éji holddal,
ifjúságod a vénséggel, mennyországod a pokollal,
szép országod árulással, csalódással terveid
ahova lépsz, bajt borzongnak szagló, látó szerveid.*

S hogyha élünk,

*szeretünk is s ha szeretünk: fel nem robbant, sérthetetlen
hordónk van még, a Szeretet örök-ömlőn, csapraverten,
bár lépkénknek, virágunknak, álmunknak nincs himpora:
koccintsuk a szívünk össze, élünk ám még cimbora!*

Gyanutlanul

*célt kovácsolsz, hősnek indulsz erre, arra nagy titokban
s alamuzsi mód, hang nélkül itt is, ott is bomba robban:
egy virágból, vágyból, célból füst, hamu és por leszen.
Látnok lettél, béna bölös, mert élsz, de úgy mint a lesen.*

Az a legény:

*irigylendő, sérthetetlen, pogány, mokány, betyárfajta,
ki nem tudja, milyen átok teljesül be egyszer rajta,
s hogy a vágyak, utak, álmok, hidak alatt bomba van,
aknák felett biztosan jár, füttyörészve, gondtalan.*

Az a legény:

*ötven évvel, hatvan évvel sövényt ugrik, májust kerget,
földi csodák csődörére lasszót hajít, szerel nyeret,
öntudatlan, boldog, szemén rozsaszínű pápaszem,
minden rózsza szagos néki, izes minden málnaszem.*

Ilyen a legény:

*nem vagyok már, nem vagy te már, a fekete örvényt látva
kapazkodnánk szalmaszálba, bölcséletbe, angyalszárnyba,
a szentségbe, barátságba s bár hordónknak nincs bora,
koccintsuk a szívünk össze, élünk ám még cimbora!*

És mégsem véletlen!...

KIS REGÉNY
Írta: SÚRÁNYI MIKLÓS

(4. folyt.)

— Nem igaz! — pattant fel az asszony! — Ez rossz-hiszeműség. Ez durva férfipesszimizmus. A rossz asszonyok között sokat élt és sokat csalódott férfiak pesszimizmusa. Magával nem történt meg még az, hogy egy ábrándos lelkű, gyermeteg kedélyű és naiv leánygyermek szerelmet vallott?

— Megtörtént — válaszolta Zoltán és a telefonbeszélgetésekre gondolt.

— És elítélte őt?

— Nem. De nem is történt semmi. A leány megtalálta élete komoly és rendeltetésszerű célját: menyasszony lett és beszüntette a velem való lelki kacérkodást.

— No látja. Ez nem véletlen dolga.

A vörös ur éppen hevesen magyarázta:

— A jó dráma olyan, mint egy kémiai kísérlet. Adva van egy rész érzelmesség, két rész érzékiség: ez reneszánsz-tragédia. Két rész érzelmesség, egy rész szenvedély: ez rokokó-vígjáték. Mert az élet: temperamentum, a cselekvés: a tettekben kiöbbozó jellem. Pszichológia a kulcs, amellyel minden történés képletét le lehet ve-

zetni. Fátum, véletlen sors...: ez csak a tehetségtelenség mankója.

A szépkezü asszony szeliden közbeszólt:

— Én pedig torkig vagyok a lélektani levezetésekkel. Az élet véletlenekkel dolgozik. Például egy férfi nagyon szeret egy asszonyt... ugy-e, ehhez sok minden kell? — de mindenekeelőtt és legfőképpen az kell, hogy megismerjék egymást.

— Ezzel nem mondott sokat.

— Nem sokat, de mindent. Sok ember teljesen értetlenül áll a nagy szerelmi szenvedélyek, a tragédiák és hősköltemények és a furcsaságok előtt: nem is érti, hogy egy ember nem tud egy másik nélkül élni; hogy egy élet minden kigondolható szenvedését inkább elviseli, mintsem hogy lemondjon szerelme tárgyáról; ezek az emberek a szerelmet hajlandók az elmebaj egy nemének vagy valami bűnös és megátalkodott rögeszmének nézni. No, mi az oka, annak, hogy a szerelemnek ilyen nagy tagadói is vannak?

— Az az oka, hogy az illetők sohasem voltak szerelmesek — felelt a vörös ur.

— És miért nem voltak azok?

— Temperamentum... közöny... nem értek rá... magasabb ambíciók, — dörmögte fölényesen a vörös ur és a vállát vonogatta.

— Dehogy is! — legyintett az asszony. — Azért nem voltak szerelmesek, mert a véletlen sohasem hozta őket össze azzal a másikkal, aki bennök az igazi nagy szerelmi szenvedélyt életre tudta volna hívni. Röviden és egyszerűen: nem találkozott össze a párjával. Megengedem azonban, hogy ezt csak azok tudják megérteni, akik valaha is rábukkantak arra, ugyebár? — fordult kacéran a völegény felé.

Az író kissé bizonytalanul felelt:

— Én azt hiszem, hogy a szerelmi szenvedély kilobbanása inkább a véletlen dolga. De hogy a szerelem tartós legyen, ez már a felek jellemére s attól függ, hogy mennyire egymáshoz valók. Két ember néha véletlenül kerül egymás mellé, de nem véletlen dolga, hogy együtt is marad. A szerelem néha téved; az lehet lélektani tévedés és a lélektan törvényei magyarázzák azt, hogy ezt a tévedést korrigálják-e, vagy makacsul megmaradnak a tévedés mellett.

— Eben körülbelül megegyeztünk — állapította meg előzékenyen a vörös ur és kiment a kártyaszobába.

Az asszony, akinek olyan szép keze volt, az író felé hajolt.

— Örülök, hogy így gondolkozik. Véletlen nincs is. Például mi történt volna, ha én ezzel a színésszel megismerkedem? Bizonyosan semmi! Az első találkozás alatt kiábrándultam volna ökelméből.

— De lehet, hogy már későn.

Az asszony elpirult.

— Goromba. Hát csak ennyit tart a jelleméről?

— Én ismerem a maga jellemét. Maga mindig tudta, hogy kinek tartogassa magát.

Az asszony kiengesztelődve nézett a Benedek szemébe.

— Ezen az alapon mi is kibékülhetünk. Tehát véletlen nincs; a szerelem nem vak; az élet nem kockajáték; az asszony nem prédája az ostoba sors szeszélyeinek.

A társaságban még sokáig beszélgettek a véletlen szerepéről az ember életében. Benedeknek közben őszintén fájt, hogy vége a telefonálások édes, buta, gyermekes szépségének. De hiába! A véletlenre nem lehet építeni semmit. Abból, hogy egy telefonszámot tévesen kapcsolnak, nem születhet meg két ember boldogsága, de — hála Isten — boldogtalansága sem. És eszébe jutott, hogy ő egy időben szenvedélyes kártyás volt és maide nem kitörte a nyakát ebben a csunya szenvedélyben. De félben tudta hagyni. Így volt éppen az a kis Klárka is, aki hónapokon keresztül a lelkével, a nyugalomával: a tisztességével, az arany életével hazardozott; de ő is meg tudott állni, mihelyt valami komoly momento szólt bele a iátékba. Igen, ez a jellem. Véletlen: az nincs. Csak jellem van és az ember cselekvéseit lélektani alapon előre ki lehet számítani, mint egy számtani képletből le lehet vezetni az ismeretlen X-et.

Benedek is bement a szomszéd kis szalonba a kártyások közé.

E pillanatban új vendégek léntek a szalonba Rickenburg Lujza császári és királyi alapítványi hölgy, Kutasy György földbirtokos neje és Klárka a leánya.

Bemutatók, csodálkozások, kézfogások, hűvös fejbiccentések, ruhasusogás, széktologatások, — Lujza néni úgy ment a szalonon keresztül, mint egy árverési becsüs, vagy építész mérnök, aki a szemével felméri a szo-

bák hosszát, magasságát és szélességét és négyszögletben számítja ki a beépített telek értékét. Nem nézett sem jobbra, sem balra. A férfiaknak csak úgy szórakozottan, automatikusan nyújtotta kézcsoakra a kezét és a házi kisasszonynak jól megveregette a sápadt sovány arcát.

— Gratulálok leányom.

— Kezét csókolom.

— Hallom, hogy jó pártiet csinálsz.

— Boldog vagyok.

— Aztán, csak szedd ráncba az ipszét.

— Mindenki mosolygott és sokan arra gondoltak, hogy az estélyen még nem látták a völegényt a menyasszonyhoz öt lépésnél kisebb távolságra... Mindenki tudta, hogy ez a legtisztább érdeklázás, de ezen senki sem ütközött meg. A völegény sem szegény, sőt a nagy nevével és rokonszenves egyéniségével talán még több értéket hoz ebbe a házasságba, mint a dúsgazdag Várossy-leány. Lenkét mindenki irigyelte, pedig Lenke egész éjszakákat átsirt amiatt, hogy a völegényét nem tudja átmelegíteni.

Az új vendégek leültek és kezükbe vettek egy-egy csésze teát. Klárka felfedezett egy kisleányt, akivel együtt érettségizett s azzal vidám beszélgetésbe kezdett. A császári és királyi alapítványi hölgy egy ablakmélyedésbe húzta a háziasszonyt és azzal sugdosni kezdett. De ez a suttogás végigbugott az egész szobán és a vendégek csi-csergéséből és nevetgéléséből egyedül csak Lujza tante suttogását lehetett tisztán megérteni.

A férfiak a kártyaszobában nem vettek tudomást az új vendégekről. Benedek Gábor egy chemin-asztal mögött állt és unatkozva nézte, hogy a bankár már nyolcat ütött. Véletlen, véletlen, — ez járt az eszébe, az egész élet tulajdonképpen egy nagy chemin-asztal, ahol az emberek jó vagy balsorsa, kis és nagy tragédiája, anyagi vagy erkölcsi egzisztenciája a tét. Egy szó, egy mozdulat, egy hibás lépés, egy elfelejtett szám, egy cigaretta, amely a körünkre ég, egy ismerős megpillantása, egy szempillantás és az egész iránya megváltozik. Hiába minden, mégis csak véletlenek döntenek el az ember életét; a születés is véletlen, a gyermekkor első impressziói is véletleneken mulnak, sőt csak a véletlenek alakítják ki az ember jellemét is és így maga a jellem is véletlenek láncolatából kialakult sajátosság. Minden azon mulik, hogy az embert milyen helyzetek elé állítja a sors; igaz, hogy ezekben a helyzetekben az ember a jelleme, a vérmérséklete, az erkölcsi érzése, a meggyőződése szerint dönt, de hogy milyen problémák felett kell döntenie — és mégis ez a legfontosabb — ez a vaksors és a véletlen műve.

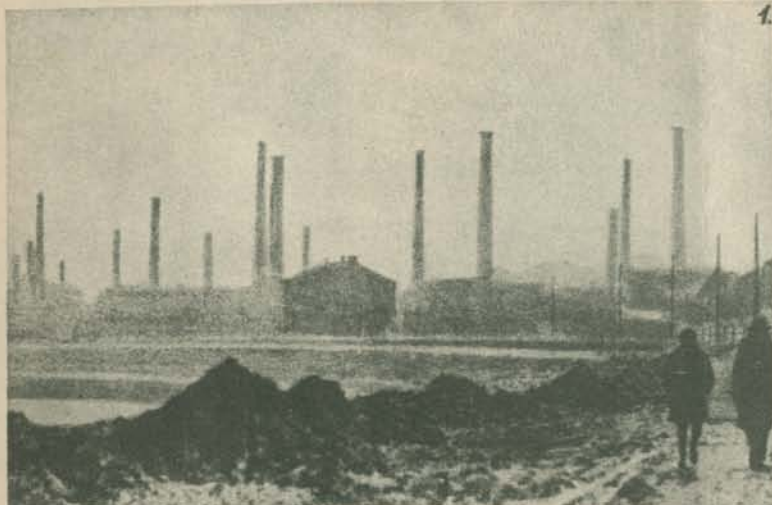
Nézte a kártyásokat és közben a szalonból furcsa, idegen és mégis ismerős, rég nem hallott és emlékszerű hangok ütötték meg fülét. Édes, zengzetes és hizelgő volt ez a hang, mintha hallotta volna már valahol, igaz, hogy nem ilyen tisztán és esengőn, de a hanghordozás, a szavak kiejtése, a dallamos árnyalása a magánhangzóknak — igen, ezt bizonyára hallotta valahol, csak azt nem tudja, hogy kinek a szájából és mikor.

Már-már azt hitte, hogy hallucinál. Nem is csodálkozott ezen. Az utóbbi hónapok az idegrendszerét nagyon megviselték. De mégis... Ez a hang eleven és innen hangzik a szomszéd szalonból. Ejh, ő mégis megnézi, ki beszél ott ezen az édes orgánumon.

Megfordult és egy lépéssel az ajtó felé közeledett. Öt eltakarta az ajtó függönye, de ő jól látta az egész társaságot. Megpillantotta az új vendégeket és a halkán züm-mögő társaságon át ki tudta magának választani a lágyan zengő hangot.

(Folyt. köv.)

Losonc, az elnémult iparváros

1.

1. Losonc tétlen gyárké-
ményei a téli ködben.
2. Református templom.
3. Városház.
4. Vigadó.
5. Látkép.
6. Róm.-kath.
templom.
7. Ág.-ev. tem-
plom.
8. Az új neológ asi-
nagóga.

2.

5.

Losonc: a leépitett város

Losonc „a poraiból meg-
élemedett Phönix“ városa.
Cimere: a fiókáit saját vére-
vel tápláló phönix madár. A
hadak útjában feküdt, tatár,
török, kuruc, labanc, orosz
végig dulta, háromszor gyuj-
totta fel a háboru viharja s
háromszor élemedett meg uja-
ra. Mindig előlről kezdték az
otthonuk, vagyonuk vesztett
losonci polgárok a város épi-
tését, a tűzhely alapítását, az
otthon berendezését s min-
dig a saját erejükből építették
ujra Losoncot.

Polgáraiban hamar kifejlő-
dött az öntudat, a városi pa-
triotizmus. A tipikus kisipari
város jelentős nagyipari és
kereskedelmi várossá fejlő-
dött a kiegyezés utáni év-
tizetekben. Ezt a nagyipart
és nagykereskedelmet ugyan-
gy maguk a losonci polgárok
alapították és fejlesztették a
maguk munkájával, a maguk
üzleti, vállalkozási szellemé-
vel, a maguk anyagi erejével.

6.

7.

8.

Hajdan híres református jog-
akadémiája volt, ma az egyet-
len szlovenszkói magyar fő-
iskolának, a református theo-
lógiai főiskolának ad otthont.
A XVIII. század végén Kár-
mán József innen indította
meg a magyar irodalom fej-
lesztése érdekében munkássá-
gát, — a háboru befejezését
követő években pedig innen
indul meg Győry Dezső,

Komlós Aladár és Simándy
Pál együttes összefogó mun-
kája a szlovenszkói magyar
irodalomért. S egyebekben is
kisebbségi életünk legjelentő-
sebb politikai, kulturális és
gazdasági életjelenségeinek
Losonc a kiindulási helye. A
régieleven, nyüzsgő, az ipari,
az üzleti élet zajától hangos
a gyárak kéményeinek füstjé-
vel bevont Losonc elszende-

sült, a Szlovenszkót fojtogató
ipari krízis megállította a
zakatoló gépeket, kicsavarta
a munkás kezéből a kalapá-
csot, kioltotta a kazánokból a
tűzet s ma a megállott gyárak
kialudt, nem füstölő kémé-
nyeivel úgy hat a város képe,
mint a 1849-iki tűzvész után
készült rajzokon. A mai Lo-
sonc polgáraiban azonban épp
úgy megvannak a városuk

emelése, fejlesztése érdeké-
ben munkáló polgári erények,
mint a leégett várost újraépi-
tő elődökben s ezek az eré-
nyek ma is azon dolgoznak,
hogy Losonc a saját erejéből
jusson vissza arra a jelentő-
ségre, arra a gazdagságra,
ahol ereje teljében lévő nagy-
ipara idejében állott.

Dortsák Lajos dr.

Sportidény a Tátrában

Baloldalt fent: Ifj. Andrassy Géza gróf, a gyermek-skiverseny győztese. Középen: Európa hölgy-korcsolyabajnokságának résztvevői. Jobb felső sarok: Csáky Sándor az európai hírszakácsművész, a Palaceszanatórium konyhafőnöke. 2. sor: Erika von Thellmann-Pattiera, a hírneves berlini színművésznő és Lábass Juci együtt sportolnak. Középen baloldalt: Fritzi Burger, Európa műkorcsolyabajnoknője. Középen: Malecek, a hírneves prágai tennisz-bajnok, Európa legjobb jégkorci játékosa. Középen jobboldal: Schäffer (Bécs), Európa műkorcsolyabajnoka. Jobb oldalt felül: A férfi műkorcsolyabajnokság résztvevői, alul a berlini Krümmling műkorcsolyázópár Dr. Moskoviits Emil eferjesi ügyvéd társaságában. Alsó balsarok felül: Magyar arisztokraták egy csoportja: br. Wieland, gr. Semsey, gróf Sztáray és br. Ullmann György. Alul: Klement Molitorisz, Kassa (K.M.S.E.), a ródliverseny helyezettei. Jobb alsó sarok: Lábass Juci az ótátrafüredi fürdőtitkár Hunfalvy Albert és Nemény Vilmos Dr. sajtóreferens társaságában a szalóki csúcs tővében. (A felvételeket Ritter Nándor (Kassa) készítette).

A hét galériája

Inge Gran, a tavalyi „Miss Germany” s most megválasztott utóda,
Dorit Nitykovsky

Ingeborg v. Grienberger, Ausztria új szépségkirálynője. Középen: Zoltán Irén, a prágai német opera koloratur-énekesnője, nagy sikereket arat a csehszlovák fővárosban

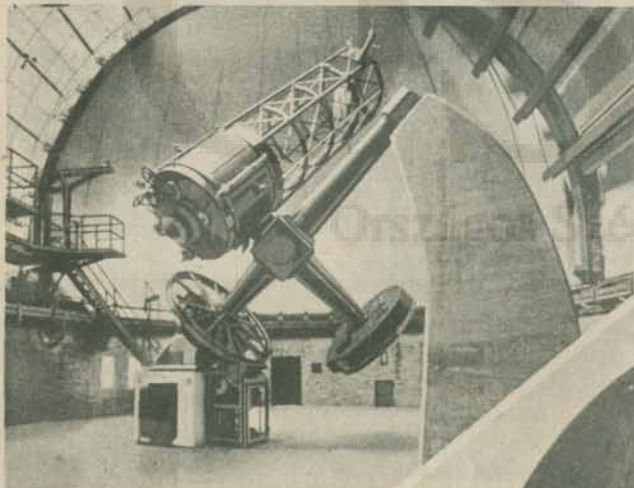
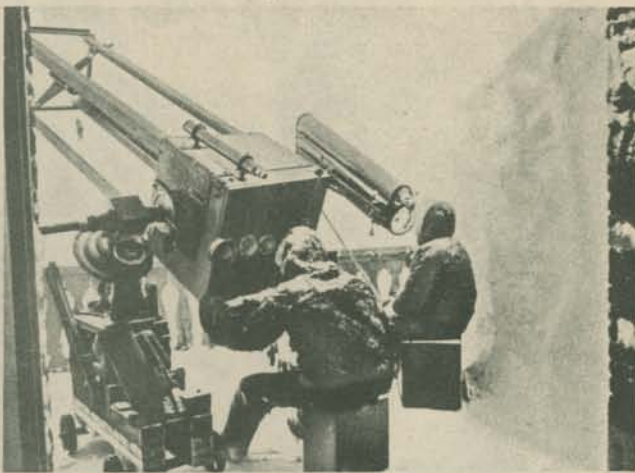
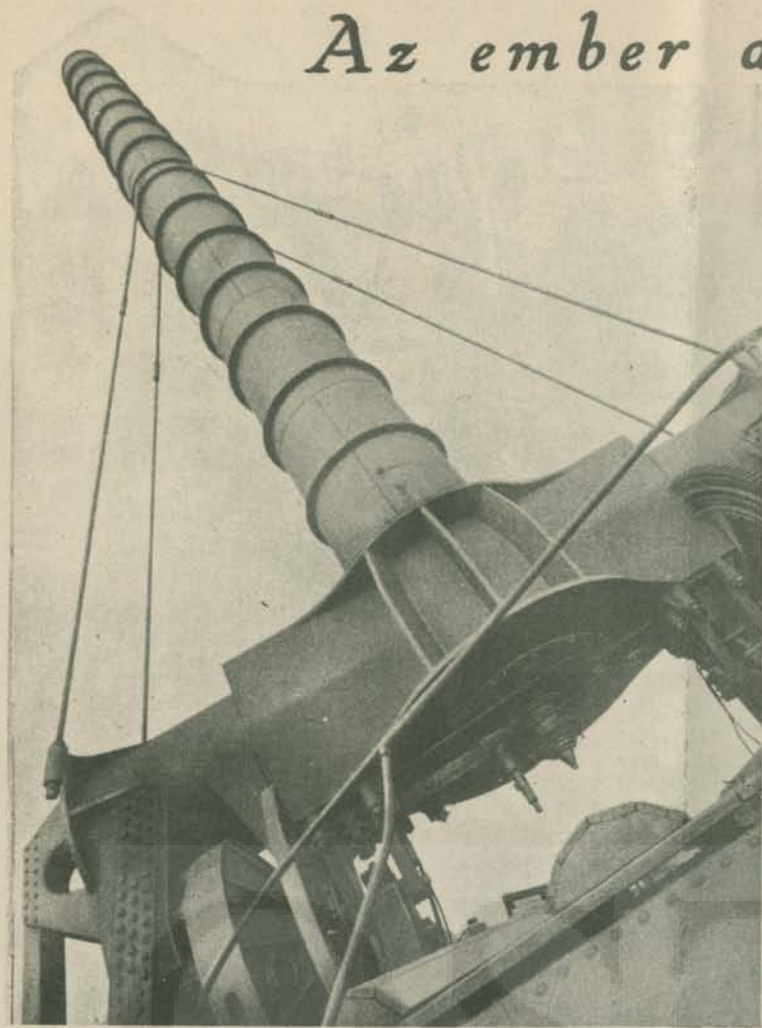
„Miss Hungária 1930”: Paps Bébi

Marie Pál, festőművész kitűnő karrikatúrákban örökítette meg Kassa közéleti szereplőit: Groszschmied Géza dr. szenátor, az Orsz. Ker. Szoc. Párt elnöke, Blanár Béla dr. tartománygyűlési képv., Magy. Nems. Párt alelnöke, Weiser Ernő dr. a városi képviselőtestület tagja, a Zsidópárt elnöke. A karrikatúrák a művész jan. 25.-ikén megnyílt kassai kiállításáról valók. Középső sorban balra: Egri Viktor, az ismert szlovenszói író, új regényt fejezett be. Jobbra: Szabó Dezső, a híres magyar író, akinek legújabb nyilatkozata nagy visszhangot keltett a magyar sajtóban

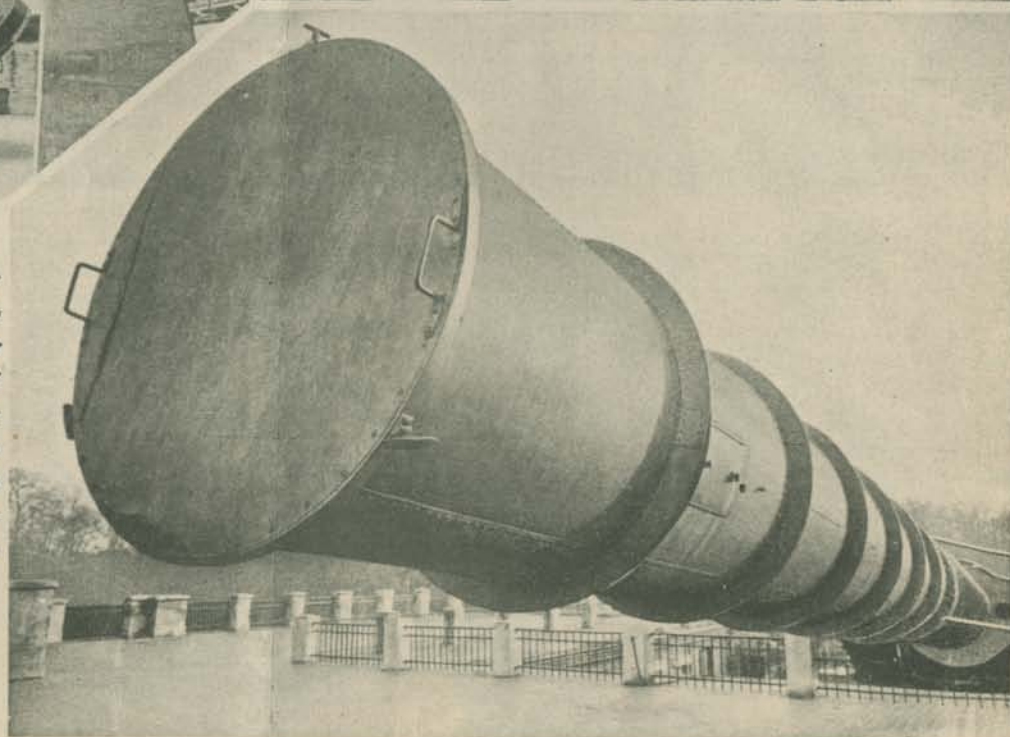

Az ember a csillagokba néz

Baloldalt fent: A berlini csillagvizsgáló óriási teleszkópja.
Alatta: A világ legnagyobb tükröteleszkópja a Moun'-Wilson

obszervatóriumban. Főbbold. fent: A csillagászok hóban, fagyban figyelik a csillagokat. Csillagászok munkája a Jungfrau meteorológiai tornyában 3475 m magasságban a tenger színe felett. Alatta: A legmagasabban fekvő s legkényelmesebb csillagvizsgáló a Mount-Wilson obszervatórium. Lent: A berlini csillagvizsgáló óriási teleszkópja.

A csillagász templomában

Irta: Vécsey Zoltán dr.

A sumir-babilonai ember szent borzadállyal közeledett a furcsa alakú, hét emeletnyire felboltozott templom-obszervatóriumhoz, amelyben hegyes süvegű mágusok — süvegükön mindenféle csodálatos cirádát, böles és hatékony varázsigék — az ég titkait fürkészték, a csillagok állásából, a bolygók járásából olvasták ki a népeknek és az egyeseknek a sorsát és megvetették az alapját az asztronomiának, ennek a titokzatos babona-tudománynak, amelynek még ma is, a természettudományos gondolkodás diadalmas előretörésének korában annyi hívője és szenvedélyes művelője van. Nem voltak műszerek, hatalmas teleszkopok a sumir-babilonai obszervatóriumokban, de a kutató emberi elme mégis rájött a természeti jelenségek közötti összefüggésre és már a folyóvölgyi kulturák korában, amikor a kultúra nem volt egyetemes java az emberiségnek, hanem csupán termékeny és dúz folyóvölgyekre, a Tigris és Eufrates közére, a Nilus mellékére szorítkozott, nagyon tanulságos ismereteket szerzett az ember a csillagos égboltozatról. Egyiptom papjai nagy részben annak köszönhetően hatalmas befolyásukat, hogy felismerték az égi testek mozgásában megnyilvánuló szabályosságot és kapcsolatot tudták hozni a föld természeti jelenségeivel, mint például a Sothis csillag felkeltését a Nilus beálló áradásával.

A mának modern embere ugyanolyan áhitattal gondol a csillagvizsgáló intézetre, mint a sumir. A tudomány templomának tartja, minden érzékelhető és szellemi természetű kinyilatkoztatás helyének, amelyek a világnak és az egyes embernek sorsát irányítják. A tudomány szent templomának képzeljük a csillagvizsgálót, amelyben a látható dolgok összessége a kutatás tárgya, ahol a földi hiúságoktól elvonatkozott tudósok azon dolgoznak, hogy minden létezőben és változóban, minden állandónak látszóban és minden mozgásban az organikus mindenség mindent átfogó törvényeit fürkészzék és megállapítsák. A látható világ harmoniája bizalmat gerjesztő és értékes megerősítése annak a hitünknek, hogy a szellemi és erkölcsi világrendben, éppen úgy, mint a fizikaiban, a nyugtalanságnak, a diszharmonia végül mégis csak a harmonikus tökéletesség állapotába kell torkolnia. Ilyen érzés lobog a laikusban, amikor a csillagász munkájára gondol, amikor meg akarja ismerni ennek a munkának szentélyét, betekintést akar nyerni a csillagvizsgálóba, ahol titokzatos és óriási műszerek között az asztronómus távoli naprendszerek titkait fürkészi.

Nemcsak a filozófusokat és természettudósokat, hanem tudja felbontani, mégis lenyűgözi a csillagos égbolt az a kérdés, hogyan keletkezett a világ, hogyan keletkezett az élet és hogyan fog megszűnni? A szabad szem látja a távoli világtesteket, látja a tejtutát s bár elemeire nem tudja felbontani, mégis lenyűgözi a csillagos égboltozat nagyszerűsége. Milyen a csillagos égboltozat szemlélése akkor, amidőn a szemet hatalmas műszerekkel

fegyverezzük fel, amikor óriási teleszkópokat fordítunk a csillagok világára? Csodálatos élményekre gondolunk, amelyekben részünk lehetne, ha az obszervatórium ajtai megnyílnának előttünk. Amikor azután alkalmunk nyílik arra, hogy felkereshessünk egy csillagvizsgáló intézetet, az első érzése a csalódásé. Először is a műszerek körül embereket látunk, akiknek külseje semmit sem árul el a lelkesült lendülethől, csendesen tesznek-vesznek műszereik körül, minden figyelmüket az égitestek megfigyelésére, az eredmények leolvasására és feljegyzésére fordítják. Bizony, ha sokáig nézzük ezt a munkát, rájövünk, hogy fárasztóan egyhangú, számtalan technikai kicsinyességnek állandó, kínos gonddal végrehajtott figyelembe vételét kívánja meg és sokszor igen fárasztó testi erőmegfeszítéssel jár. Vagy azt látjuk, hogy az asztronómus segitőtársaival az asztalnál ül és számol, vagy a laboratóriumban olyan problémákat vizsgál, amelyeket a laikus aligha értene meg és amelyek az ő szemében kicsinyeseknek és érdektelneknek tűnnek fel.

De feledhetetlen élmény, amikor először tekintünk az óriási távesőbe. A meglepetéstől, az elragadtatástól szinte felkiáltunk. A csillagász, aki barátságosan kalauzol műhelyében, a távesőt a hozzánk legközelebb eső égitestre, a holdra állította be. A holdat szabad szemmel is jól látjuk, de most minden egyes részlet élesen, tökéletesen domborodik ki. Látjuk a hold felszínét barázdáló hatalmas hegyláncokat, a hold Apennini láncolatát, amelyben a Huyghens-hegység 5500 m.-nyi magasságra emelkedik, az óriási kráternyílásokat, amelyekhez hasonló nagyságúak földünkön nincsenek, az úgynevezett „tengereket”, amelyeket régebben nagy vízfelületeknek tartottak, holott óriási, egyhangú sivatagok, melyek mellett eltörpül a Szahara. Vagy új üstökös tűnt fel az égboltozaton és mi borzalommal, elragadva nézzük a szeszélyes égi csavargót, amelyről annyi legendát hallottunk és amelynek megjelenésekor riasztó hírek kelnek szárnyra a közeledő világitéletről. A laikust mindezt lenyűgözi, a tudományos munka szempontjából azonban általában nincs jelentősége a hold, a bolygók, az üstökösök egyszerű megfigyelésének, az asztronómus nem látni és gyönyörködni akar, hanem megfigyelni és számítani. Amit a holdról, bolygókról üstökösökről mondani lehet, a csillagászat tudománya már elmondotta, új problémák foglalkoztatják az asztronomiát és a laikus nem tudja ezen az uton követni a csillagászt.

Lépjünk csak be a világ egyik legtökéletesebb csillagászati intézetbe. A kaliforniai Mount Wilson-hegységen, négyezer méternél nagyobb magasságban építették meg ezt a csillagvizsgálót főleg arra a feladatra, hogy az állócsillagok fizikai tulajdonságát és fejlődéstörténetét vizsgálja. A modern csillagvizsgáló-intézetet lehetőleg magaslati helyre, a magas hegyek világába építik, hogy a légkör zavarai és vastagsága minél kevésbé bántsa a

csillagvizsgáló munkáját. Guhr Mihály dr.-ral, Tátra-széplak tudós igazgató-főorvosával a múlt nyáron sokat elbeszélgettem róla, milyen nagyszerű tudományos munkát végezhetne egy csillagászati és meteorológiai obszervatórium, amelyet a Gerlachfalvi-csueson építenének meg és amelyhez hegypálya vezetne fel. A hegyi építkezés technikája ennél sokkal nehezebb feladatot is megoldott már.

Képünkön láthatjuk az ideális helyen fekvő Mount-Wilson obszervatóriumot, amely idáig páratlan értékű tudományos működést fejtett ki. Mindenfajta megfigyelésnek külön osztálya van, az osztályok élén igazgató áll, aki mellé három-négy elsőrendű szaktudós van beosztva. Az egyik osztály csupán a napra vonatkozó megfigyelésekkel foglalkozik. Állandóan vizsgálja a napon jelentkező tűneményeket, a napfoltoknak, a fáklyáknak, óriási gázkitöréseknek, úgynevezett protuberanciáknak fellépését. Idáig kiépítették a Mount-Wilsonon a napfoltokra vonatkozó elméletet, megvizsgálták a napfoltokban fellépő magnetikus mezőket, a napfoltok polaritását, vagyis olyan foltpárok fellépését, amelyekben az egyik folt ellenkező irányban forog, mint a másik, megállapították a nap teljes sugárzását, megvizsgálták a nap spektrumát abból a szempontból, hogy Einstein relativitási elméletének értelmében a spektrum vörös vége felé eltolódnak-e a vonalak? Azután a nap burkolatának rotációját vizsgálták. Megállapították, hogy a napsugarak hullámhossza változatlan. A másik osztály az állócsillagokat és a kozmikus ködöket tanulmányozza. Három planetáris ködöt és a Plejadokban meg az Orionban fellépő két foltot behatóan megvizsgálták. Behatóan tanulmányozták a spirális ködök természetét. A csillagfotometriai osztály csillagfényképezés útján igyekszik meghatározni a csillagok abszolút fotografiai nagyságát, vizsgálatokat végez a csillagok színére és abszolút fényességére vonatkozólag. Megállapították, hogy a tejut gömbalakban elhelyezkedő csillaghalmazatai 20.000-től 220.000 fényévnnyire vannak tőlünk. Mintegy 30.000 csillag fényességi fokát állapították meg. A csillagspektroszkópiai osztály a csillagok színképeit vizsgálja, hogy a csillagok anyagát, belső összetételét derítse fel. A laboratóriumi munka a csillagokban végbemenő jelenségeket igyekszik előállítani, hogy közvetlenül megfigyelhesse azokat. 25.000 voltos feszültséget használtak ezekben a laboratóriumi kísérletekben és 20.000 foknyi hőmérsékletet állították elő, ami mellett az atom felbomlik. Ez az eddig elért legmagasabb hőmérséklet a földön, míg a hideg irányban Kammerling Onnes az abszolút fagy-pont közelébe, -272 fokig ért el hidegségi laboratóriumában.

Csak halvány konturokban rajzoltuk fel annak a tudományos munkának kereteit, amelyet egy-egy csillagvizsgáló intézet végez a világmindenség titkainak fűrkésésében. Az asztronómia csodálatos eredményeket ért el, ehhez azonban az optika fejlődése és a csillagászati műszerek tökéletesedése segítette. A primitív távcsővel felfegyverzett szem persze hogy nem tudja a mindenség titkait kifűrkészni! Herschel száz és száz ködfoltot állapított meg, amikor azután Lord Rosse irföldi birtokán 1845-ben felállítottá a Leviathan-nak nevezett óriási reflektort, amelynek tüköre 185 cm, a távcső hosszúsága pedig 17 méter volt és ezt az óriást rászégezték a Herschel által ködfoltoknak képzelt foltokra, azok sűrű csillaghalmazatokra bomlottak. Ma pompás műszerek állanak a csillagász szolgálatában. Egyik képünkön bemutatjuk a Mount-Wilson obszervatórium hatalmas reflektorát, a 100 ölnyi Hooker-tükört, amelynek nyílása 257 cm. A tükör a szélén 32 és fél cm. vastag és 4082 kilót nyom. Hogy milyen gondos és nehéz technikai munka egy ilyen reflektor előállítása, azt a laikus alig képzelheti el.

Két másik képünkön nem hajóágyú csöve mered az égnek, hanem a berlini (Treptow) obszervatórium hatalmas távcsöve. Ez Európának legnagyobb reflektora, hosszúsága 21 méter és nyílásának átmérője 140 cm.

Felmerül az a kérdés, vajjon nem lehetséges-e még hatalmasabb tükrök építésével még inkább behatolni a csillagok világának titkaiba. Mert ha a leghatalmasabb reflektorokkal szemléljük is az állócsillagokat, azok csupán pontot adnak a távcső gyújtósíkján. A hold felületén csupán a 100 méternél terjedelmesebb alkotóelemeket látjuk meg és nyégyszázszor messzibbre fekvő napon csak olyan jelenségek, például gázkitörések figyelhetők meg, amelyeknek hossza meghaladja a 20 kilométert.

Ismerjük a holdban levő ember legendáját. Vajjon nem építhetünk-e olyan távcsövet, amelynek segítségével embernyi nagyságú alakzatokat is megfigyelhetnénk a holdon?

Erre a kérdésre határozott nemmel kell válaszolnunk. A csillagászati tükrök nagyításának is van határa, amelyen tullepve a részletek nem világosabbak, hanem elmosódottabbak lesznek. Ez az interferencia jelenségére vezethető vissza. Az objektív szélén behatoló sugarak hullámtermészetük miatt ugyanis egyenes irányukban kissé megzavartatnak, aminek következtében a képsíkon interferencia-jelenség lép fel. Mérsékelt nagyításnál ez nem zavaró, de ha a határt átlépjük, ahelyett, hogy a legapróbb részleteket élesen látnók, minden egybefolyik és elmosódik. Ezért van határa a csillagászati lencsék nagyítóerejének is.

A KÁLYHA

Szenet emészt ásitó gyomra.
Nyáron feledve áll a szoba bus sarkában,
Befőttes üvegeket rak rá az anyám, fehér oldalát
Megsimogatja. A círádákon lassan gyülik az idők névjegye: a por.
Ósszel jön a kályhás, köhögős, öreg bácsi, agyagot vesz,
Fülméri, nézi, a belsejét nagy gonddal kikapasztja.
A kályha élni kezd, — szikrát vet szája,
Fütlől is, ha odakünt kemény idő van.

— Szél, szél — panaszkodunk, de azért farkasszemet
Nézünk a lánggal, mely mégis jó, hiszen a hóból
Nem építhetünk lakást s a vihart
Sem szűrhetjük le engedelmes poézisnak.
Az egész világ hütlen lett hozzánk,
Csak egy maradt itt, fogjuk rá, emlék,
Utánzat csak és merő visszhang,
De meleget adó, a kályha. TAMAS LAJOS.

Simándy Pál

Naplója

A szociális kérdés.

— Két ember együtt, ez a leg-
súlyosabb szociális probléma.

A nő.

Felelőség: A biblia szerint tehát
Isten utolsónak a nőt teremtette? ...

Férj: Igen, fiam, a nő az Isten
leg-utolsó teremtménye ...

Társ szerző.

Karinthy megkérdezték, hogy a
Földnélküli Jánosban mi az ő és mi
a Lengyel Menyhért része.

Karinthy nyomban válaszolt:

— Egyszerű az elosztás; ami jó
van a darabban, azt én irtam, a többi
a Lengyel.

Könyvhét.

Szlovenszkói könyvhét! Tánemu-
latsággal egybekötve.

Istenem! Nem fogom elfelejteni
soha: milyen jót is táncoltunk a ma-
gyar irodalom egészségére Füleken.

Hanem, igaz, könyvet, azt nem ad-
tunk el.

Feminizmus.

A nők minden életpálya iránt egy-
forma képességgel és érdeklődéssel
bírnak: nem érdekli őket egy sem,
mert egyformán nincs képességük
egyik iránt sem. Mindent hivatalt és
mesterséget — nagyon helyesen —
átmeneti állapotnak tekintenek: vá-
ró szobának, ahonnan a mesebeli
királyfi érkezik, hogy egy derült na-
pon elragadja őket és megszabadítsa
a pálya gyötrelmeiből.

Ködös, vasárnap délután ...

... Emlékszel-e még, óh kis ba-
rátnóm (vajjon merre vagy most?),

mikor ott Igriciben a Matota partján
harminc évvel ezelőtt fiuk és lányok
összefogódtunk, körben forogtunk
és úgy énekeltünk:

Az ibolyát akkor szedik,
mikor reggel harmat esik,
a legénynek akkor adják,
mikor a tehenet hajtják ...? ...

Mikor még nem voltam könyvke-
reskedő, volt időm, de nem volt
könyvem. Mikor könyvkereskedő
lettem, volt könyvem, de nem volt
időm. Így maradtam tudatlan.

Nézegetem a szlovenszkói írók
arcképcsarnokát és elgondolkozom:

— Milyen jól állhat a szépiroda-
lom ügye Szlovenszkon, ahol ennyi
szép író él!

(Igazuk volt, ha engem nem vet-
tek bele.)

Egyik tanulmányomban arról be-
széltem, hogy a szerelem kérdésében
senki olyan mélyre nem tekintett
még, mint a magyar lélek. Pontosan
ezeket irtam erről a kérdéstről:

„Nincs a világnak még egy népe,
amelynek vezérlő szellemei annyit
küzdenének ezzel a problémával,
amelyeknek annyira fájna ez a seb,
amelyik olyan mélyen látna bele a
nagy szakadékba, amit a férfi és a
nő közé vágott a teremtés, mint — a
magyar.“

Erre a cikkemre választ kaptam.
A válasz szememre veti, hogy elha-
jitottam a sulykot. Ibsen, Strind-
berg, Schopenhauer, Weininger:
semmi? kérdezi tőlem a válasz írója.

Ibsen, Strindberg, Schopenhauer,
Weininger, valóban, nem semmi.
Ezeket a neveket helyesen sorakoz-
tatja fel ellenem a válasz. Én azon-
ban arra gondolok, hogy ennyi su-
lyos nevet egymagából a magyar iro-
dalomból is össze tudok hordani.
Akiknek mélyen fáj ez a kérdés.
Akik talán még mélyebben láttak
bele a problémába, mint a felsorolt
nevek.

Ki fogta még meg a világiroda-
lomban olyan zseniális tömörséggel
a férfi és nő tragédiáját, mint Ka-
rinthy ebben az aforizmájában:

„Férfi és nő hogyan érthetnék
meg egymást, amikor mindkettő
mást akar: a férfi nőt és a nő
férfit?“

Ki gyöttrődött még annyit a szere-
lem örömeivel és fájdalmaival,
mint Ady, hogy végül mindent ösz-
szefoglaljon ebben a zseniális meg-
ismerésben: a *magunk* szerelme?

Ki fedezte fel Móric Zsigmond
előtt az embernek azt a tragikus sze-
relmi meghatározottságát, amit ő
igy jelölt meg: a magyar ember két
asszonyu!?

Ki rajzolta még meg a világiroda-
lomban olyan teljesen és tökéletesen
a nő jelentőségét a férfi életében,
mint Madách az Ember tragédiájá-
ban?

És most még csak Katonát hadd
idézzem; azzal a mondatával, ami-
nek a felfedezése annak idején való-
sággal megdöbbentő élmény volt
számomra. A féltékeny Bánk bán
szavára célzok. A Bánk bánéra, aki-
nek akkor is ki kellett mondania ezt
a kétségbeejtő és észbontó itéletet,
ha hitt Melindája őszinteségében:

„Ottó s Melinda egyaránt-örültek.“

FARSANGI NOTESZ

Disszonancia,

A disszonancia a zongorista volt a farsangban, szegény, ő maga sem tudja, hogy az, csak én láttam annak. A parkettre néztem, figyeltem a lábak kétmű sportját, a nőilábakat meg a férfilábakat, amint a tangót lejtették vagy a csarlszont riszálták. A szimpatikus arcú táncosnő hangosan kiáltotta szavait a teremben, hogy: táncolni urak, a hölgyeket felkérni! — és az urak felkérték a hölgyeket a táncra, a fiatal lányokat, akik a fiatal férfiakhoz simulva táncoltak, mert táncosnő voltak. A parketten fiatal párok találtak meg egymást a lábak disztigvált mozdulataiban; a parkett, az estélyi ruha, a lakkcipő, az ifjúság, a szerelem, a zene mind helyén voltak és harmóniát jelentettek a táncteremben. A zongorán a billentyűket leütötte a zongorista egy dalra, hogy: „Hétre ma várom a Nemzetnél, ott ahol a hatos megáll,” és a dal hangjai könnyedén mozgatták a fiatal hölgyek és a fiatal urak lábait. A zongora mellett egy őszhajú ember ült, a szájában pipa volt, néhány koronáért zongorázott. A disszonancia ő volt a harmóniában, az öreg zongorista, aki vak volt, a szemét sötétség borítja már hosszú évek óta. A dal nyomában csak a táncoló párok eszszogást hallja a parketten és a táncosnő hangját: „Táncolni urak, a hölgyeket felkérni!” A vak zongorista maga sem tudja, hogy ősz hajával, világtalan szemével ő a

disszonancia a táncteremben, olyan, mint ha valaki fiatalon hal meg tavasszal, amikor mindenkinek élni kellene az egészségesek erős életét.

Álarc.

A csikágói banditák, akik a „hands up” — „fel a kezekkel” rendszerének hívei, mikor vakmerő rablótámadásaikat elkövetik, szintén álarcot használnak, hogy szemük szándékát elfedjék. Tudják: a rend-

őrség a személyazonosság megállapításánál fontos szerepet tulajdonít a szemnek. Az álarc, amit a csikágói banditák használnak, az is csak olyan álarc, amilyent most hajnalban az uccán láttam meg, hanyagul odavetve a sárba. Kezembe vettem az álarcot és elképzeltem, hogy egy férfi vagy nő mint dobta el magától ezt a kis selyem-limlomot a jelmezballi éjszaka után. Azt hiszem, nem gondolt semmi különöset az álarcáról, amikor odadobta az ut szélére ezt a fölösleget. Valószínű, hogy akkor sem gondolt semmit, amikor otthon a tükrő előtt feltette szemére az álarcot. Legfeljebb az jutott eszébe, milyen mulatságos lesz, ha ismerősei találóatni fogják, kinél a szemek élnak az álarc mögött. Az álarc öféléig megtette kötelességét, azután már haszontalanná vált és az lett a sorsa, mint annak a szegény embernek, akit hatóságilag lakoltatnak ki, mert nem tudja megfizetni a lobbért: nem törődnek vele. Az álarc, ez is, amit a sáros uccán vettem ma észre hajnalban, és az is, amit a csikágói banditák tesznek fel szemükre, amikor nem sokat tekintőriőzva kezükben a töltött revolverrel legtöbbször a „payroll”-ra, arra az öszszetre vadásznak, amelyet egy vállalat az alkalmazottainak szombaton délben kijűzet: az álarc, ez a kis selyem-limlom segítőtűrsunk a hazugságban. Igazán csak az emberoktól telik ki annyi hálólanság a dolok iránt, hogy a hazugság, amit az álarccal, azzal, amelyet felteszünk a szeműnkre s azzal, amelyet nem látunk feltűve a szemeken, érünk el, tovább él, mint az álarc.

KÖRNYEI ELEK.

Irodalom, Kritikák

ROVATVEZETŐ DARVAS JÁNOS.

A szlovenszkói líra és próza

Qui tacet, consentire videtur. Ez a divatos vád, amellyel mostanában a kisebbségi magyarság írói egymás és önmaguk lelkiismeretét marcangolják. S valóban, nem vagyunk eléggé kifejezői a mának, nem vállaljuk eléggé kisebbségi bajainknak és problémáinknak irodalmi alkotásokban való hirdetését. Időben távoli mult, vagy térben távoli jelen rajzolásához menekülünk, hogy a közeli jelent kikerülhessük. Írásaink kevés kivétellel épp úgy napvilágot láthatnának Budapesten, vagy Bécsben, vagy Clevelandban, sőt akár a Marson is, mint Kassán és Pozsonyban. Kevés bennünk az, ami éreztetné, hogy itt egy kisebbségi sorban élő író szól egy kisebbségi sorban élő nemzethez és ezen keresztül az emberiséghez.

Ez a kifogás jogos.

De...

Mindenekelőtt le kell szögezni, hogy ez kilencven százalékban a prózának szól. A szlovenszkói költők tíz év alatt sokkal nagyobb mértékben voltak kisebbségi sorsra jutott nemzetünk szoltáirói, mint a prózaírók. Nemesak a maguk egyéni örömet-buját, világlátását énekelték meg, hanem — kiki a saját egyéni látása szerint — a nemzet egészének, vagy egyes osztályainak fájó lelkét is. Elég rámutatnunk Mécis lírá-

jának tömeglázszerű, országos hatására, mely az ujarcu magyar fiataloságot kovacsolja öszsze egy szellemi táborba. Ez a hatás nem lehetne meg, ha az olvasók tömege nem érezné, hogy ezek a költők igenis a tömeg érzéseit és problémáit szólaltatják meg, egyszóval a tömeg lelkének legérzékenyebb hurjain játszanak. Mécis páratlan könyvsikere élénk bizonyossága annak, hogy itt a költő és közönsége között nagyon is élő és bensőséges kapcsolat van. Sőt nemcsak a legjobbaknál van ez így, hanem a tömegek témája — különösen az első időben — a szerényebb tehetségűeknek is elismerést juttatott, sokszor érdemen felüli elismerést.

Bizvást mondhatjuk, hogy líránk az egész tíz esztendő alatt folyton lépést tartott a nemzet életével s a politikai életünkkel is legalább egy vonalban járt. A szlovenszkói líra az egyetemes magyar irodalom mértékével mérve is előkelő teljesítményre tekinthet vissza. Ez így van, nincs mit szerénykednie. Teljesíteni tudta nemesak művészi hivatását, hanem nemzet misszióját is.

Kevésbé mondhatjuk el ezt a prózáról, főleg pedig a regényirodalomról. A novella terén itt-ott még megtalálja a nagy értékes karkarcolatokban a

ma magyar számkivetettjeinek problémáit, de a regény, — néhány részleges kísérletet leszámítva — nem mélyedt bele maradék nélkül a kisebbségi élet infernióiba, íróink nem versenyeztek abban, hogy megírják a szlovenszkói lelkű magyar regényt. Néhány műben ott van a szlovenszkói helyszín, megcsap a kisebbségi élet fojtott légköre is, de rendszerint csak mellékesen, epizódyszerűen, háttér gyanánt. Találunk sok hamisítatlan szlovenszkói alakot is, de a regény nem emelkedik egy-két alak szerelmi és házassági problémáinál magasabbra s nem teljesül a kisebbségi élet egyetemes regénytükrévé.

Ez azért van, mert nálunk is vannak multbamenekülések, külföldremenekülések, sőt a szociális témákat hajszólo regények is ideszámíthatók, mert ezek tendenciája szlovenszkói talajon némileg anakronizmust jelent, nem azért, mert tán itt nem lennének szociális bajok, hanem azért, mert itt a szociális problémák is kisebbségi igazságtalanságokká transzponálódnak át, s így ezek a regények tulajdonképpen megkerülik a kisebbségi magyar problémákat.

Ily körülmények közt, bármily magas esztetikai értékűek is legyenek regényeink éppen a szlovenszkóság hiánya miatt nem

kelhetnek Szlovénzskón viharosabb közön-ség-hatást. Egyetlenegy regényírónk nem vetekeedik hatásban egy *Méccsel*, vagy egy *Győrivel*. A regényírók maguk mondanak erről a publikusikerről, amikor regé-nyek tárgyául vagy tendenciájául nem választják a kisebbségi életünk nagy tö-megeket mozgó problémáit és érzéskom-plekszumait. Hiszen egy regényíró a maga eszközeivel sokszor jobban megfoghatja a tömeg szívét, mint száz politikai írás. Csak nem kell elriadni a legkézenfekvőbb té-máktól.

Ez a kifogás, legyünk teljesen objektí-vek, nem irodalmi szempontu. Érdektelen témával is lehet halhatatlant alkotni. Az érték nem a témában van. Az alkotás szín-vonalát az író kifejező és megrázó ereje jelenti. Az írók szuverén joga a tárgyvá-lasztás, de azért már pusztán a külső siker céljából előnyösebb, hogy egyttal hálá-sabb és a nemzet élete szempontjából ér-tékesebb témát válasszanak, olyat, amelyre nagy kisebbségi tömegek rezonálnak. Az érték nem a témában van, de jobb, ha a témában is benne van, hogy az írók már a tárgyválasztással biztosítsák félig köny-vük sikerét.

Az erdélyiek nem félnek a honi lég-körtől és a provinciális itől, sőt tudato-san keresik és tenyészítik magukban az erdélyiességet. Könnyebb is nekik, mert valóban létezik egy önálló nemzeti létre is képes székely-magyar faji lélek. Nagy kul-turális multra, irodalmi tradíciókra büsz-kén visszatekintő s történelmi öntudattal bíró erdélyi lélek. Nekünk, szlovénzskói perem-magyaroknak még nincs, vagy ami van is, nem eléggé tudatos bennünk, nem is kerestük eléggé. Érdekes, hogy legérté-kesebb szépírónkban, Darkó Istvánban is határozottan az erdélyi lelkiség dekoratív művészete és balladaisága szól hozzánk. A többiek hol tudatosan, hol öntudatlanul vagy a tulságosan egyetemes magyart, vagy az egyetemes emberit keresik írásaikban, vagy ha honi írók, akkor a helyi nyelv dekoratív szépségeiben vélik megtalálni az északi perem-magyarság sajátos lelkiségét, s nem mennek az adomák mögé. Nálunk a sorskifejező, megrázó naturalizmus még a szépitgető, mulattató, mindent adomákba poentírozó mikszáthi félrealizmussal küzd, holott Erdélyt már a háboru utáni ujro-manticizmus termékenyítette meg azokra a prózai teljesítményekre, melyekkel az er-délyi irodalom excellál. Nálunk is vannak az erdélyihez hasonló szüz témák, hisz például az egész Palócföld át van itatva székelyes balladaisággal, nekünk is van egy tragikus sorsu, világnézet-válságban szen-vedő pusztuló középoszt. mely ezer archan birkózik a pusztulás végzetével, van induló fiatalságunk, mely vergődő lélekkel ke-res utat mocsarak és szakadékok között, nyomortól meztelenre vetkőztetett lelkü magyarok társadalma nyüzsg körülöttünk, s ebben a szegénységben álcázatlanul áll előttünk az egyedekben az örök emberi és az örök egyéni, egyszerűval ugyannnyi regényalak él és futkos körülöttünk, mint az orosz írók szeme előtt a hasonlónan szenvedett és szenvedő orosz társadalom-ban: ezernyi szüz, meg nem irt, előlünk el nem irt regénytéma, csak kevesebb aranyfüst, kevesebb dekoráció, több alázat a tények, valóságok álcázatlanul szüz ön-volta iránt és közéről egész közéről kell nézni: s az író tükrében meg lehet majd látni egy eltemetett uj magyar világ arcát s belé lehet lehelni a mübe egy egymillió-s kis nép lelkét.

Ezzel a biztatással nem azt akarom mondani, hogy Szlovénzskón nem volnának értékes prózai alkotások. Vannak. Szép számmal vannak. De nagyjában azt lehet mondani róluk, hogy ha esztetikailag ér-tékesek, akkor nemzet-etikai szempontból

kevésbé azok, ha pedig nemzet-etikai szempontból értékesek, akkor esztetikai értékük kisebb. A legtehetségesebbek köte-lessége, hogy az esztetikai értékek nyuj-tása mellett valóra váltsák a szlovénzskói próza nemzeti misszióját. (d. j.)

Budapesti level IRJA: KOMLÓS ALADÁR

A Baumgarten-dijasok

Az újságok hónapokon át találgatták, kik lesznek a Baumgarten-dij idei nyerte-sei. A Simplon-, a Central-, a Japán- és az Abbázia-kávéház író-páholyaiban lázasan folyt a vita és a pletykaszó. Végre a szom-bat délutáni lapokban megjelent az első hivatalos híradás: a tavalyi jutalmazottak közül négyen továbbra is megkapják a di-jat: *Juhász Gyula*, *Tersánszky, Elek* Art-tur és *Tamási Áron*, új ember öt részesül az évi 4000 pengőben: *Krudy Gyula*, *Pap Károly*, *Németh László*, *Tóth Aladár* és *Fülep Lajos*. A döntés nem kifogástalan, de rokonszenvesebb, mint a mult eszten-dőben, Örvendetes, hogy a tavalyi díjasok jórésztől elvették a jutalmat, s akik meg-kapták, csupa érdemes író.

Krudy Gyulát nem kell bemutatni: egyi-ke a legfinomabb magyar elbeszélőknek, senki sem tud oly megejtően emlékezni, mint ő, minden lapján egy sajátos levegőt áraszt el, amely az ő lelkében termett és tele van a pusztuló nemesi udvarházak és egy melanchólikus, szimpatikus kalandor

merengéseinek igézetével. *Papp Károly* kisebb-nagyobb novelláival aratott sikert, egyelőre inkább csak írotársai közt. Írá-sait filozófiai mélység, a nagy érzések ismerete és a groteszk vonások kedvelése jellemzi. Egy jézus-regényen dolgozik. Me-részebb feladatot nem lehet elképzelni, — de ha van ma magyar író, akinek e hallat-lan terv sikerülhet, úgy ő az. Anyagilag *Papp* szorult rá leginkább a díjra. *Németh* Lászlót is kevesen ismerik egyelőre. Orvos. Pesten él, 29—30 éves, tüdőbeteg. Pár éve tünt fel egy pályadíj-nyertes novellájával, igazi területe azonban a kritika, ahol rendkívüli igéretnek látszik. Művészi ér-zékenység, éppugy nem mindennapi, mint formulázó képzetének termékenysége s ítéletének függetlensége, megvesztegethe-tetlen és találó volta. *Tóth* Aladár művelt és jótollu zenekritikus, szép tanulmányo-kat írt Bartókról és Kodályról. *Fülep* Lajos esztetikus és művészettörténész, fi-lozófiai műveltségének párját kell keresni irodalmunkban. Csakhogy: *Tóth* Aladár egyike a legnagyobb jóvedelmü fiatal ma-gyar íróknak (egyebek közt szép havi apanaget kap), *Fülep* Lajosnak pedig, e jó parókiája református lelkésznek szintén aligha van szüksége a négyezer pengő tá-mogatásra — hacsak sertsállományát nem akarja kibővíteni. Mennyivel indokoltabb lett volna *Füst* Milán, *Nagy* Lajos vagy *Szász* Zoltán megjutalmazása!

...A késő délutáni órákban érkezett meg *Babits* Mihályhoz a kultuszminiszté-rium leirata, amely óvást emel *Papp* Ká-roly díjazása ellen. Miért? Tartózkodni akarok minden véleménymondástól. A minisztérium megállapította, hogy *Papp* Károlynak panaszja van a rendőrségen. A fiatal író annakidején vöröskatoná volt, s egy muraközi kastélyban tisztjártsaival és katonáival együtt megívott pár liter bort. Emiatt orgazdaság címén elítélték, azonban a Szociális Missziótársulat javaslata alap-ján nemsokára amnesztiában részesült. Azt a félliter bor, amelyet *Papp* Károly tíz évvel ezelőt, egy világfelfordulás közepette felhajtott, a kultuszminisztérium szerint illetéktelenné tette őt a Baumgarten-díjra. Mi politikusok már, kérem, ilyen kényesek vagyunk...

Komlós Aladár.

50 ÉV VILÁGIRODALOM

Írta: **Neubauer Pál.**

Németország

A német irodalom utolsó ötven éve, a német világirodalom tehát 1880-ban kezdődik. 1870-ben a poroszok legyőzték Franciaországot. Ezzel a győzelemmel és a nagynémet gazdasági fejlődésével, Bismarck nagy tetteivel, hogy Németország kisállamait garibaldisan egységgé kovácsolja össze, indul meg az a folyamat, amelyről Goethe beszélt. Karl Stauffer-Bern, Bauernfeld, Bodenstedt, Dahn, Ebers, Fitger, Fontane, Freytag, Ganghofer, Geotte, Groth, Gutzkow, Hamerling, Hansjakob, Heyse, Kurz, Laube, Liliencron, Lingg, Moser, Nissel, Pichler, Josef Rank, Roquette, Rosegger, Schack, Maximilian Schmidt, Richard Voss lépnek fel. És ők mind egy ember irodalmi előfutárjai: Richard Wagner, a döntő befolyású lánghész zárja le ezt a romantikától naturált sort.

A német irodalom újra forradalmi korszakot élt, amelynek Karl Bleibtreu adott kifejezést „Az irodalom forradalma” című iratával. Ekkor alakul meg Berlinben a szabad színpad folyóirata, amely később kibővül és a mai híres „Neue Rudschau”-ává a modern német irodalom fórumává női ki magát. Bierbaum és Heymel, „Die Insel” címen irodalmi kört alkotnak, amelynek középpontja Gerhardt Hauptmann. A „Jugend” és „Simplicissimus” szatírái irodalmi folyóiratok alapítása is ebbe a korba esik és minden szellemi erő a nemzeti határokon a világirodalmi kifejlést szorgalmazza.

Ekkor villámlik bele a német irodalmi törekvésekbe a francia Zola, majd Ibsen és Björnson és majdnem velük egyszerre Dosztojevszki és Tolsztoi. Németországnak Friedrich Nietzsche olyan zsenije támad, aki mellett a kisebb és nagyobb irodalmi forradalmak elhalványolnak. Zola és az északi befolyás alatt születik meg a német naturalizmus, de egyszerűen ennek az iránynak a művészi ellentétora: a szimbolizmus. Ez Németországban még a belga Maurice Maeterlick előtt keletkezik és nem más, mint a francia-skandináv-orosz naturalizmusra beálló reakció. Gerhardt Hauptmann már indulásakor naturalista, majd szimbolistaivá fejlődik. All ez első sorban a német dráma és regény fejlődésére.

A líra saját utakon halad. Detlev von Liliencron, Gustav Falke, Bierbaum, Richard Dehmel és Stefan George fejest ugranak, szinte azt lehetne mondani: szakítanak minden tradícióval és csakis a saját géniusz szavára hallgatnak. Mig az első három a naturalisztikus líra hurjait pengeti, Dehmel sajátos erotikája és az egyszerűségre és naivitásra való törekvése készíti elő a két elem szintézisét, Stefan Georget, aki a német nyelvűből valóságos dómot épített a lírának. Mellékhatásként jelenik meg a prágai Rainer Maria Rilke, aki csi-szolt miniatűrös szövegekből rakja össze verseit.

A német szimbolizmusból nő ki a vallásos tárgyú regény. Frensen „Hilligenlei” (Szentföld) regényére Karl Weise „Jesus” című tetralógiája következik. Max Kretzer és a müncheni Michael Georg Conrad folytatja ezt az irányt, amely azonban hamarosan véget ér. Ugyanis már ebbe az időbe esik Jakob Wassermann és Thomas Mann első fellépése, amely döntő befolyást gya-

korol a német regényre. Igaz, hogy még a hivatalos német irodalomtörténetek erről a két nagyszerű íróról azt írják, hogy nem érdemes velük komolyan foglalkozni, mert Wassermann „undorító erotikája” (Renate Fuchs című regénye) és Thomas Mann „dekadensül bántó” leírásai egy lübecki család pusztulásának (Die Buddenbrooks) nem érdemli meg a komoly kritikát. Ma már megállapíthatjuk, hogy ez a két név és Gerhardt Hauptmann neve dominál a regényben és a drámában, Stefan George pedig a lírában áll az első helyen. A három óriás mellett Helene Böhlau és Gabriele Reuter, két tehetséges asszony nem tud érvényesülni, azaz mindkét név ma már az irodalmi múlté. Carl Hauptmann, a nagy Gerhardt bátyja sem fejlődött ki, bár figyelemreméltó regényeket produkált. Ezekhez a nem első nagyságokhoz csatlakoznak a német Svájci írói: Spitteler, Heer, Zahn, Widmann. Az osztrákok reprezentánsai Altenberg, Bartsch, Otto Hauser, Enrica Handel-Mazetti, Klara Viebig és Ricarda Huch egészítik ki birodalmi német részről ezt a sort.

A wagneri hatalmas Bayreuth után Németországban Gerhardt Hauptmann, Hermann Sudermann és Artur Schnitzler

dominálnak. Sudermann azonban még élte derekán hal meg irodalmilag, Schnitzler pedig fejlődés helyett elernyedést mutat. Hauptmann a naturalizmusból (melyet Arno Holz barátjával alakít meg) a szimbolizmusig egyaránt felfelé ívelő pályát. Vigjátékai („Biberpelz”, „Roter Hahn”, „Schluck und Jau”), mesejátékai („Versunkene Glocke”, „Hanneles Himmelfahrt”) és szociális drámái egyaránt korszakot jelentenek az újkori német irodalomban. Az olyan nagyon hangoztatott forradalmi irodalomnak is ő a kezdeményezője, mert „a takácsok” című drámájánál erőteljesebb proletárfelajdulás a háború utáni német irodalomban sem található. A szimbolizmus poézise pedig csodálatosabban sehol sem csendült meg, mint „Und Pippa tanzt” című színpadi művében. Az ő alkotásai mellett a Burekhardtól kiinduló reneszánszdrámák eltörpülnek (Hofmannstahl, Max Halbe) és Fulda, a mai porosz költőakadémia elnöke harminc drámájával és vigjátékával már ma elfelejtett író. Ugyanez áll az ugynevezett katona-drámákra (Ompteda, Hartleben, Beyerslein). Hauptmann mellett Frank Wedekind az egyetlen ember, aki nemcsak újat akar, de újat is tud. Ő olyan problémák számára tette hozzáférhetővé a színpadot, amelyek előtte teljesen lehetetlenek voltak. Az osztrák Schönherr pedig, Anzengruber egye-

nes leszármazottja mörccsigmondi értelmében a népet viszi színpadra.

Hauptmann—Wedekind—Schönherr—Schnitzler: a háborúelőtti német színpad határkövei, Wassermann—Thomas Mann—regénye. A háború elnémitja a sokszerű akkordot és mégcsak nemzeti háború iradalmat sem teremt. Le kell szögezni azt a csodálatos tényt, hogy bár ez volt a világ legnagyobb háborúja, nem termelt ki magából sehol Tirteust. A költők csak a háború összeomlása után vetik rá magukat az üszkös országokra, hullahegyekre és mániákus kakofóniába kezdenek bele. Tíz esztendő kellett hozzá hogy egyes hangok, az igazi tehetségek hangjai győztesen kerüljenek ki a hangzavarból. Még nincsenek túl a borzalmas élményen, még minden szavak vádlás, forradalom, de ezer írárok mögött már körvonalszódik az új nemzedék irodalma, amely nemcsak akarás, hanem tehetség és tudás. Erről a háborúutáni irodalomról egy külön cikkben fogok beszámolni. A legutóbbi ötven év német irodalmából világirodalmi relációban öt-hat névnel több nem maradt meg. A fiatalok pedig ezen öt-hat igazi nagyság hatása alatt állnak ma is.

Schönberger Armand*)

A budapesti KUT művésze. Nemrég év folyamán állított ki Pozsonyban. Most, a szlovenszkoí magyar képzőművészet krízise idején ritka jelenség ez. A nyugati művészetek frissességét, az expresszionizmus minden újszerűségét hozta magával.

Valami szokatlan benyomás éri az expresszionista képekhez nem szokott szemlélő képei előtt. Az expresszionista látás. A fölvetett téma kilép a megszokott mindennapi formavilágból. A szigorú befoglaltság megoldódik és éles, szöges egységekre, alapformákra bomlik szét az, amit eddig csak mint nagy egybefoglalást ismertünk. A dolgokról eddig ösztönösen belénk helyezett fogalmi kép új megjelenítésben kerül vászonra.

A város, a szűk, zsufolt utcák, a hatalmas épületek szülőtte Schönberger És fantáziája fölcsúszja a beton alkotásának rideg gépmisztikumát. Épületsorokat, utcákat, proletár negyedeket, kikötőket varázsol maga elé az anyagra, egy különös képzelet világ valóságaként. Az expresszió, a pillanat ideje alatt a recehártyára rajzolódott érzelmi kép ölt testet. A logikus látás helyett az érzelmi látás uralkodik. És szögletes, befelé hajló sárgás házakkal, a kép mélyén összetörődő utakkal érezhető módon érzéketve jön a rohanás, sodrás, a forgalom, az ucca. Itt nincsen részlete az uccának, minden részlet nélkül való. Csak egyetemesen, differencia nélkül adja azt az érzelmi részekből összetett fogalmat, mely a logikus kifejezés számára megközelíthetetlen marad. Amit akkor érezünk, amikor a végtelen uccai forgalomban, a ránk rohanó autó félelem asszociációjában látunk.

Az impresszionizmusból hajlott el ez a művészi irány. Vagy helyesebben, egy gyökérről szakadt mind a kettő. Az impresszionista Manet-nek a hágai muzeumban levő Gránátosok című képe az első indulás az impressziótól az expresszióhoz. Cézanne, Van Gogh már tiszta képekkel demonstrálják a természeti ábrázolástól való elszakadást egy sajátos művészet ösztönésével.

Ezt az expresszionizmust adja Schönberger Armand.

Brogányi Kálmán.

*) Lásd a képdalt.

A FELSZABALÁS

A világháboru befejezése után hirtelen, máról holnapra támadt egy különös áramlat, amely jött, senki sem tudja, honnan és senki sem tudja, miért, csak mindenki érezte, hogy itt van. Belenyult a kislakások mélyén élő polgárlányok, a fényes palotákban élő dámaik életébe egyformán és nem hagyta ki a dolgozó középosztályt és a dologtalan demimondeokat sem. Ez az áramlat, amit a nagy világfelfordulás robantott ki, megteremtette már nemcsak a dolgozó nő típusát, hanem a jólkereső és magát, sokszor egész családját eltartó győzedelmes asszonyt.

A háboru nagy megpróbáltatásának idején a szükség diktálta azt a kísérletet, hogy a hadba vonuló férfiak helyét nők foglalják el. De senki sem gondolhatta, hogy ez a szükségdiktálta lépés előkészíti a nemek forradalmát, a világ összes nőit felrzza nagy téllenségükből és olyan átalakulást idéz elő, aminek eredménye a mai „nőtípus” kialakulása.

Ma már teljesen idejétmúlt a férfiak egyoldalú és legtöbbször humoros vélekedése, amivel a háboru előtt a feminista nő-típus mint állandó vicclaptémát tűntette fel. A nő ma már erős versenyre kényszeríti a férfit és olyan eredményeket produkál, amelyeknek egyenrangúságát nemcsak a szellemekben, hanem küzdőképességében, energiájában és edzettségében is kelőképp bizonyítani képes.

Ez az új „nőtípus” ma már minden téren jelentkezik. Belőle kerülnek ki azok az amerikai hölgyek, akik az iparkirályok mellett korlátlan hatáskörrel rendelkeznek és a férfiak sok tizezeit dirigálják s akikről megállapították, hogy megbízhatóbbak a férfiaknál, aki a háboru alatt és annak következtében is többé-kevésbé enerválódott. Ebből a tipusból kerülnek ki az atlétanők, akik a legügyesebb sportsmannt is megszégyenítik, kitartásukkal, — hokszban, vívásban, uszásban, lovaglásban, golfozásban — és mindennemű atlétikában a férfakkal egyenlő értékű eredményeket érnek el. Ma már nem böhözzati téma, hogy a nő, akinek idegzete harcállóbb, mint a férfé, dolgozik és küzd a kenyérért s úgy látszik, nincs messze az az idő, amikor a férfi ügyel a háztartásra, vásárol, sőt — horribile dictu — gondozza talán a gyermekeit is.

Ezzel a hatalmas átalakulással karöltve változik meg a nő egész lelkivilága, sőt exteriurje is. Ez a változás nagyon indokolt, de sajnos, a nőiesség rovására történik.

Tárgyilagos vizsgálódás figyelmét nem kerülheti el, hogy a nő érvényesülését nagymértékben megkönnyíti a férfiak atavisztikus lovagiassága, amely oly nagy előnyöket jelent, hogy végső következményeiben a férfi teljes alulmaradását eredményezheti.

Ahogy a régi Rómában belátta a nő, hogy érvényesülésének — leghatalmasabb fegyvere az illó olaj, a hennázott haj, az illatos fürdő és a szép köröm, éppugy ismeri és teremti meg a mai nő is külső megjelenésének „fokozó” eszközeit, hogy azoknak segítségével szellemének és fizikumának esetleges hátrányait a férfival szemben kiegyensúlyozza.

Nagy nekilendüléssel külsőségeiben is elsajátította a férfi ruházatát: a raglánt, a szmókingot, a sportnadrágot, a csizmát, el-

sajátította az ugynevezett férfiszokásokat: az ivást, a kártyát, a dohányzást, elsajátította — tisztelet a kivételnek — a férfitulajdonságokat: a sportot, a flörtöt, néha a poligámiát gyakran a gyermektelenséget, az izmos, de lapos testformákat s hozzájuk vágatta a haját, viseli hozzájuk a szemüveget, vagy monoklit s elvesztve mindent, ami „nő”, ismertetőjelként meghagyta a pudert, a ruzst, a parfümöt és a hosszú körmöt.

Ennek a megmaradt nőiségnek szolgálataiba állott, akarva, vagy nem akarva, az orvostudomány egyik modern ága is: a kozmetika. Ez a tudomány megfelelő segédkezet nyújt, hogy a nő szépségideálját elérje és megfelelően palástolja, gyógyítja és megszünteti azokat a szépséghibákat, amelyekkel a természet talán némi „ironiával” a nők elférfiasodását kísérte. Így elsősorban az arcon, karon és a lábon rendellenesen növe szörzetet, a karakterisztikus arche rendezést, elsősorban az aránytalan orrt, a markáns arcot, a nagy és vastag lábat, deformálódott kezét és a korai ráncosodást.

A kozmetika jelentőségével ma már mindenki tisztában van. Nemcsak ezek a degeneratív tünetek bizonyítják ezt, de a nőies nők is. A szépségre való törekvés, a szépség megőrzésének ösztöne a nővel egyszerre született és így a kozmetika is működik a legsötétebb Afrika mélyén és diadalmaskodik a legnagyobb metropolisok fölött.

A kozmetika ma már a legnagyobb lehetőségeket nyújtja és hovatovább nem ábránd az a szépségautomata, hogy a csunya és öregedő emberek — szakember kezébe kerülve — fiatalokká és szépekké válnak, főleg, hogy az összes asszonyok életüket konzervált szépséggel és így meghosszabbított fiatalsággal élhessék le.

Ennek a célnak érdekében maguknak a nőknek is tudniok kell, hogy melyek azok az ártalmak, amelyeket nem tűr meg a szépség és mik azok a lehetőségek, amelyek a szépséget megőrzik, sőt megszerzését elősegítik.

Dr. med. László Ernő.

Ki tud többet?

Egy tucat kérdés.

1. Mi a guttapercha?
2. Kik voltak a kengyelfutók?
3. Mikor uralkodott Dzsingisz-khán?
4. Mi a dilettantizmus?
5. Mi a fluoreszcencia?
6. Mi az ösztön?
7. Ki volt Julianus Apostata?
8. Miből ered a „humor” kifejezés?
9. Mennyi lakósa van Sanghainak?
10. Mi az ultimátum?
11. Mi a tömeglélektan?
12. Ki találta fel a csepfolyós krétát.

Egy kérdés hibás. Ki tudja melyik? — A megfejtések két héten belül küldendők be. A megfejtők közt értékes könyvajándékokat sorsolunk ki.

Szárnypróbák

Én tagadója vagyok a tavasznak

Én tagadója
vagyok a tavasznak!
Ennek a kócos
vig-szemü ravasznak,
ki holdvilágot
akaszt fel az égre,
száz friss virágot
csempész ki a rétre,

Uj zenét zenget
gyöngyvirág-haranggal:
nem fordul feléd
sohase haraggal,
sőt száz ígért
fényét küldi néked,
míg a napot is
lázás szemmel nézed.

Illatot hoz és
álmot szór a szél
az este száll, egy
bus tücsök zenél....
— és szivedet a
hold felé kitarva
söhajos vágyad
száll az éjszakába —

Száz virág szirmát
szórja a szemedbe
és lepkeszárnyon
eltűnik nevetve.
Nyoma sem éri

szomorú szavadnak!
Én tagadója
vagyok a tavasznak..

ROLLA MARGIT.

Elsíratott szírielmek

Jaj, valahol az én gyermekem
Égszin szemem...
Sír és hív — és hív.

Valahol a szeretőm,
Szűz lány fehér nyoszolyájáról,
Üde ajkáról
Mosolyáról álmodik
És sír és hív — és hív.

Valahol a hitvesem,
Hűségemet,
Szívemet, szavamát,
Lelkemet örökbe kéri
És sír és hív — és hív.

Engem meg,
Mardos, tépáz
És üz és üz feljűk
A bennem visszhangzó vágy,
Pedig már
Elzárták előlem az utat.

MARENCSIN MÁRIA.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Sz. L., *Ipolyság*. Türelmet kérünk. A képek jönni fognak.

Zobori, Vállalkozó szellemű erős gyakorlati érzéssel. Vitatkozó kedvű, éles elentmondással. Erős akarat koncentrált tervszerűséggel. Érzékiesség, mely azonban nem csap ki medréből. — A melléklet analízise: Eleven fantázia szellemi érdeklődéssel. Jó tapintat meleg szívvel. Nagy hiúság bizonyosfokú beképzeltséggel.

Sárikó, Tudyágyó, de nem elég koncentrált. Szórakozott, nem tud figyelni. Ideges s ennek magasfokú vérszegénység az oka. Akarata is nagyon gyöngé. Szentimentális, jószívű lény.

Karcsi, Unja a mai környezetét és kívágyik belőle. Nincs eléggé elfoglalva. Gyakran gondolkodik meddő és üres dolgokon. Kedélye változó, pedig van akarata és csak azt kell sorompóba állítania, hogy fejlődhessék.

Mici, Telve jóindulattal, kedvességgel, de hajlamos az önféjűségre. Görcsösen tud ragaszkodni tervekhez és elvekhez, melyek idejüket multák. Érzékenysége rendkívüli, szereti a gavallér embereket.

Dezső, Élvtágyó, szeret szórakozni, a munkát gyakran unja, életében kevés a változatosság.

Én, Mélyen érző lélek. Rendkívül kiterjedt szellemi érdeklődéssel, szereti a művészeteket, főleg a zenét, festészetet is ért, az irodalom is nagyon vonzza. Kristálytisza jellem, megbízható és szorgalmas, minden tekintetben értékes lény. Kissé ideges természetű, ami részben nagy elfoglaltságának s körülményeinek következménye. Életfolyásával nem mindenben elégedett, vannak pontok az életében, amelyek kitörölhetetlen nyomokat hagytak vissza. Sokban másképpen képzelte el az életet. Érzékeny, de gyakran ok nélkül.

Te, Lendülettel kezd a dolgokat, de munka közben néha elernyed. Tud alkalmazkodni. Fő jellemvonása az őszinteség, mely gyakran okoz neki kellemetlenségeket. Szereti a gyermekeket, meleg szívű, megértő lélek, vonzódik a családi élet melegéhez. Legközelebbi embereihez hű és ragaszkodó.

Ó, Pregnáns jellem. Nem szereti a frázisokat. Gyakorlati érzeke igen fejlett. Gondolkodásban nagyvonalú és munkájában az esetleges sikertelenség nem csüggeszti. Szereti az élet örömeit. És mégsem kicsapongó.

F. István, *Ipolyság*. Köszönet a kéziratokért. Sorra vesszük őket. Mi magunk szeretnők a legjobban, ha a lap körül összecsoportosíthatnók az összes tehetségeket. Üdvözlöt.

Borura derű. Félénk és bátortalan. Okos, jószívű, de kevés az önérzete. Könnyen tűr szenvedéseket, odaadó, hűséges, hálás.

Árvácska, Pozsonyban két ilyen diákokotthon van, egyik a Pray utcában (Studentsky Internát) a másik a Lanfrankoni telepen, (Studentsky Domov).

F. N., *Nagykomját*. Levelét örömmel vettük. Szívesen válaszolunk. Az olyan szavak, amelyek már meghonosodtak nyelvünkben, semmiképp sem árthatnak a stílusos magyarosságnak. Erről lehet aztán eseten-

ként vitázni pro és kontra, vagy mint mondja: mellette és ellene.

B. T-né, A legeredetibb a pilótajelmez, készíthető bármilyen egyszerű anyagból, minden színben, bőr sapka és autó szemüveg, esetleg nagy keztyű jár hozzá.

Kicsi Jiam, Szívesen veszük, ha máskor is fölkeres. Mindenben megértjük vágyait és szenvedését; az élet, bizony, kedves, nem egy majális, hanem kemény küzdelem a létért, amit az idegenben is erős akarat-tal kell végig küzdeni. Mennél finomabb, ez annál nehezebb. Ön még aránylag jól van, mert nincs teljesen egyedül és magára hagyva, ha annak is érzi magát. Igyekezzék a családi körben megszerettetni magát, meglátja, akkor megszépül az élete. Kitar-tást és boldogságot kívánunk.

Sch., Gy. Beküldött költeménye nagy olvasottságról és finom érző lélekről tanuskodik, azonban helyszüke miatt egyelőre nem tudjuk leközlölni.

T. Lajos, *Pozsony*. A verseket köszönet-tel vettük. Jövő számunkban jönnek.

Jövő, A külföldön való elhelyezkedés módfelett nehéz, miután minden állam, érthető okokból, oly módon védi meg sa-ját polgárainak munkalehetőségeit, hogy eltiltja az idegeneket bármilyen munka vállalásától. Irásának analízise: Eredeti-ségre való törekvés, de bizonyos modorossággal. Ambíció megfelelő akarrattal, de megfelelő célkitűzés nélkül. Jó szív, józan ész.

Elite-bál, A szépségverseny győztesét legközelebbi számunkban képoldalunkon kö-zöljük.

W. M-né, Ha időközben nem kapta volna meg a grafológiai analízist, arra kell gondolnunk, hogy a postán elkallódott, s kérjük, szíveskedjék új szöveget beküldeni, szívesen állunk rendelkezésére.

D. E., *Beregszász*, Eleven képzelet jó iz-léssel. Temperamentum gyors munkával, józansággal meleg szívvel, derűs kedély.

Grete, Nagy rendszeretű józansággal, beosztani tudás izléssel, közlékenység és barátokozó hajlam.

Jancsi, Roppant ideges és türelmetlen, elveken nyargal, melyek igazságáról nincs meggyőződve, egyszerű logikus gondolkodá-sú.

T. Mihály, *Beregszász*. Köszönet a levél-ért. Várjuk az ígért beváltást.

Kiváncsiság, Versei határozott költői készségről tanuskodnak, csak azért nem közöljük, mert hisszük, hogy még jobbat is tud írni.

E. Viktor, *Nagyszombat*. Az újabb külde-mény is megjött. Üdvözlöt. A kérdézet ki-rándulás ügyében még mi sem döntöttünk.

Dr. G. J., *Kassa*. A képekért köszönet. Amit lehetett, beszerítettük. Üdv.

R. Pál, *Ungvár*. Őszintén felelünk az őszinteségre: irodalmat kértünk és memo-randumot ígért. Azt se hozzánk adresszál-va, másokhoz. Itt ezzel most nem is fog-lalkozhatunk, mert elnökségtől ezideig ilyen nem kaptunk. Várjuk. Akkor érdemben is foglalkozhatnánk vele. Jó ki-vánataidat köszönjük és hasonlóval viszo-nozzuk.

Hétéves barát, Bizony, különös eset. Igaza van, nagyon szomorú, hogy egy zsebkendő miatt dől meg egy ilyen régi barátság, de tapasztalásból tudjuk, hogy az élet nagy dolgai sokszor neveléses semmisségeken fordulnak meg. Persze, hogy a zsebkendő nem érte meg, de hiszen ha előre tudta volna, bizonyára nem is szólt volna miatta. A férfi valószínűleg jéhiszeműen járt el s mikor vádat felhá-borodva visszautasította: meg volt győ-ződve róla, hogy neki van igaza. Mi azt hisszük, el fog simulni ez a kis félreértés. Minden esoda csak három napig tart.

*

Jelen évfolyamunk első számában közölt keresztstőrejtény megfejtése. Vizszi-tes sorok: 1. Karácsonyi jókívánat. 19. Aranydió. 20. Ezüstsziű. 21. Rang. 22. Bern. 24. E. 25. Gn. 26. Árnny. 27. Olein. 29. Maroknyi. 33. Ca. 34. Oa. 36. Elme. 37. Ud. 38. Yak. 39. Stamm. 41. Vae. 42. Stock-holm. 45. Adó. 47. Recamier. 49. Há. 50. Nevelő. 53. Altair. 54. Har. 55. Ygá. 56. Frakk. 58. Hija. 59. Szirt. 61. Albánia. 66. Ip. 68. Adó. 69. Aá. 70. Lhe. 72. O. 73. Ga. 74. Handlé. 77. Zalamegye. 80. Ili. 83. Altona. 85. Pártos. 86. Lámpa. 88. Riir. 89. Kertész. 90. An. 91. Haragszik. 94. Sial. 95. Átlók. 96. Kakofón. 98. Te. 99. Ja. 100. K. 101. Rátok. 102. Rigmus. 106. Javasol. 108. Op. 109. U. 110. Zord. 112. Napsuga-ras fagyos idő. — Függőleges sorok: 1. Karácsony vigiliáján. 2. Ararát. 3. Rann. 4. Angyom. 5. Cy. 6. Sddo. 7. Oi. 8. Nobela. 9. Ierne. 10. Izn. 11. Oü. 12. Ks. 13. Iter. 14. Vs. 15. Ázik. 16. Ni. 17. Angyalhaj. 18. Tünik már az ó eszten-dő. 23. Eimer. 28. Levonat. 29. Mutat. 30. Adoma. 31. Okker. 32. Nyo. 35. Amalfi. 40. Alvás. 42. Selöb. 44. Hr. 46. Dörren. 48. Ea. 51. Eg. 52. Ök. 54. Hideg tél. 57. Kadetiskola. 60. Záh. 62. Ló. 63. Aaaa. 64. Nál. 65. Almárium. 67. Palánta. 68. Allig-átor. 71. Herta. 75. Abaak. 76. Darakása. 77. Zn. 78. Apes. 79. Uss. 81. Im. 84. Or-zok. 87. Phokas. 92. If. 93. Körpa. 97. Ni. 101. Rag. 103. Tuy. 104. Uzs. 105. Soi. 106. Jp. 107. Vu. 108. Of. 111. Rd.

A helyesen megfejtők közül Csernák Julia (Léva), dr. Adamis Kálmán (Nyitra) és Balázs István (Pozsony) egy-egy könyv-jutalmat nyertek.

Főszerkesztő: Györy Dezső.

Felelős szerkesztő: Szvatkó Pál dr.

Főmunkatárs: Márai Sándor.

Kiadó: Tarján Ödön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Praha II., Panská 12/III. — Nyomatott: Lipcsei Könyvkiadó R. T. nyomdájában, Lipcsében.

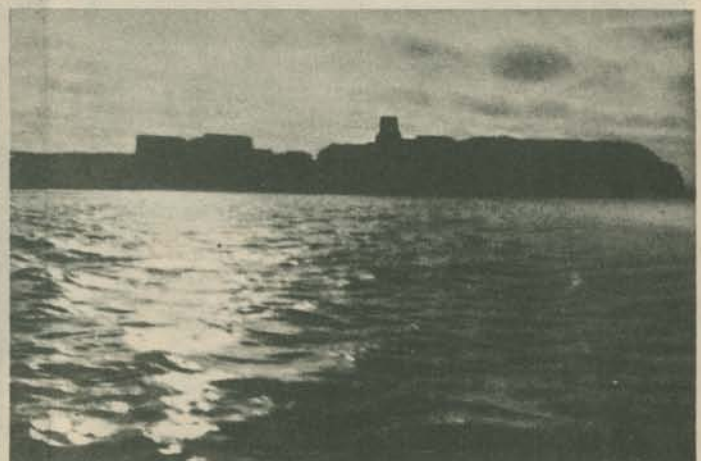
A nyomásért felelős: H. Pfeiffer.

A címfejeket Schneller Pál rajzolja.

Kéziratokat és képeket nem örzünk meg és nem adunk vissza.

A lap küldését a postaminisztérium a 216.729 VII. 1928. sz. alatt engedélyezte.

AMATŐRFÉNYKÉP-PÁLYÁZATUNK

Felső sor: Rohonczy Mihály: A Niagara-vízesés. Markovics Sámuel: A kiskalusi kastély. Nussen Tibor: Utban a hegyekbe. — Középső sor: Medveczky Árpád, Losonc: Téli hangulat. Peták Pál: Az alkímisták uccája Prágában. Schuster Baba: Dunai részlet — Alsó sor: Kovalcsik Ercsi, Privigye: Alkony. Blum Miksa, Ipolyság: Este.

Mi wjság?

Walter Russel, amerikai festő és szobrász, aki az utóbbi esztendőben ki-
sárólag Edíson portretizálásával foglalkozik.

Bar. Schöndorfer Armand festménye, mely a művész
pozsonyi kiállításán nagy sikert aratott.

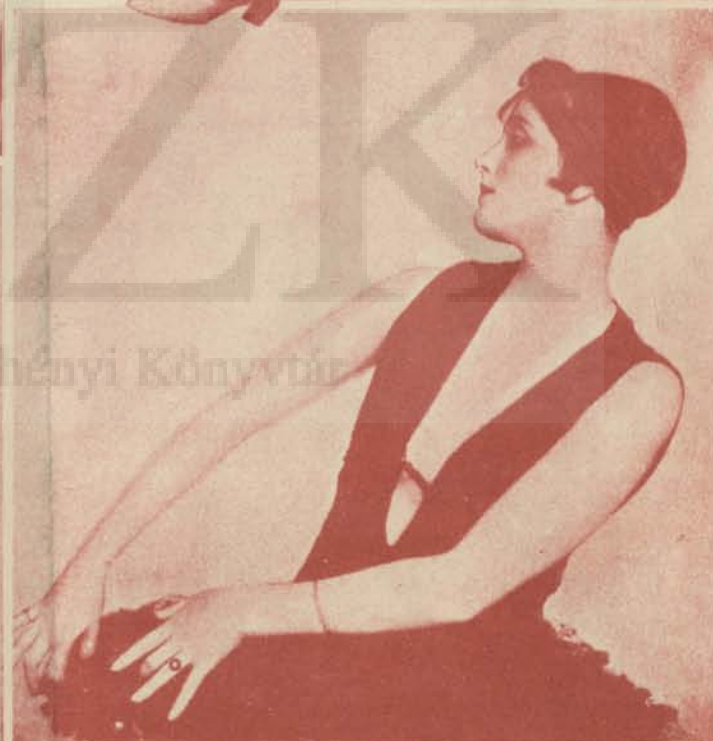
A cukrásművészet remeke, mely még a pompás londoni cuk-
rászati kiállításán is nagy feltűnést keltett.

Középen jobbra: Edgar Wallace, a népszerű bűnügyi regényíró Düsseldorf 3000 liter ásványvizet adnak naponta. Felette: Febr. 11-én less
dorfba érkezett, hogy megoldja végre a „düsseldorfi fantom” rejtélyét, 280 esztendeje, hogy Descartes, a nagy francia filozófus meghal,
miután a rendőrség munkája csődöt mondott. Alsó sor balra: Főse-akinek koponyáját még ma is őrszi a párisi kultúrtörténeti museum.
phine Backer újból Parisba érkezett. Középen: Új artészi források Jobbra: Egy csinos kaliforniai hölgy kertgazdaságában egy 12 kg súlyú
Podjebrád-fürdőn. Podjebrádban két új forrást, furtak, melyek közel
krumpli termett.

BÁLI D

I V A T

Baloldalt fent: Pompásatos, mesébe illő, drága bálitoelett. Alatta: A bálba induló elegáns férfit. Jobbold. fent: Brigitte Helm, híres német filmdiva gyönyörű csipke ruhában. Alatta: Fejlesztette Nikolskaja, orosz ballarina, estélyi ruhában. Lent: A vidám bátrendezőség.

PENSION IRIS

BRATISLAVA - POZSONY

LORINCKAPU ucca 17 (Central Passage)
Tel. 34-52 — Tulajdonos: DR. INSTITORISNÉ

Fővárosi Hétel-Pension a város központjában
Napi és hónapos szobák — Teljes ellátás
Modern komfort — (villanyvilágítás központi
fűtés, folyóvíz, fürdőszoba, telefon, lift stb.)
Étterem — Társalgó szalon — Házikonyha

M
A
N
D
A
R
I
N

M
A
N
D
A
R
I
N

Ötlet, gondolat, élc, a mai élet problémái

Karinthy Frigyes

könyveiben

Capillária. Regény.	Kč. 24.—
Nevető dekameron	„ 32.40
Harun al Rasid	„ 25.20
Minden másként van	„ 40.80
Két hajó	„ 24.—
Esik a hó	„ 19.20

A ragyogó kötetek egyenként
és együtt kaphatók. Megrendelhetők a

Képes Hét

kiadóhivatalában, Prága II, Panská 12, III

Gyermekek részére a legolcsóbb könyv

Köves Károly:

Gyermekvilág-a

Versek, mesék, példázatok, gyermekkori emlékek

Ára Kč 8.—

Kapható a Képes Hét kiadóhivatalában,
Prága II, Panská 12, III

Kérjük a könyv árát, valamint 3 K portó költséget
előre beküldeni

Ha szívből akar kacagni, rendelje meg

Köves Károly:

Ne vessünk!

cimű könyvét, mely válogatott adomákat, tréfákat
és szójátékokat tartalmaz

Ára Kč 8.—

Kapható a Képes Hét kiadóhivatalában,
Prága II, Panská 12, III

Kérjük a könyv árát, valamint 3 K portó költséget
előre beküldeni

Legpompásabb ajándék

Esáky Sándor

a szakácsok császárnak szakácskönyve:

a XX. század szakácsművészete.

Az 1000 oldalas, 150 képpel díszített ha-
talmos albumalaku könyv gazdagon ara-
nyozott vászonkötésben

130.— Kč

Kapható a Képes Hét kiadóhivatalában,
Prága II, Panská 12, III